

ครั้งแรกคือโศกนาฏกรรม ครั้งหลังคือจำอวด: ประวัติศาสตร์ ชนชั้น และการเมืองใน *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*

ปวงชน อุณจะนำ¹

บทคัดย่อ

แม้ว่า *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte* มักจะได้รับการยกย่องและยอมรับว่าเป็นหนึ่งในงานเขียนที่สำคัญที่สุด ทรงอิทธิพลที่สุด และได้รับการอ้างถึงมากที่สุดของคาร์ล มาร์กซ งานเขียนชิ้นนี้กลับไม่ได้รับการศึกษาอย่างจริงจังเท่าที่ควร โดยเฉพาะหากมันถูกนำไปเปรียบเทียบกับงานที่โด่งดังชิ้นอื่น ๆ ของมาร์กซ ในแวดวงวิชาการไทยงานชิ้นนี้ยังคงได้รับการกล่าวถึงเพียงแคผิวเผินและไม่ได้รับความสนใจสักเท่าใดนัก บทความชิ้นนี้ต้องการเติมเต็มช่องว่างที่ว่างนี้ด้วยการสำรวจ *The Eighteenth Brumaire* อย่างรอบด้าน โดยให้ความสำคัญกับที่มาที่ไป เนื้อหา ทฤษฎี ประวัติศาสตร์ และมรดกของงานเขียนชิ้นดังกล่าว ในการท้าทายข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่องานเขียนชิ้นนี้ว่ามันเป็นงานที่ล้าสมัยไปแล้ว และมีความเกี่ยวข้องเฉพาะกลุ่มคนที่สนใจในประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศส บทความเสนอว่า *The Eighteenth Brumaire* ยังมีความเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจและการวิพากษ์ของเราที่มีต่อระบบทุนนิยม ประวัติศาสตร์ การเมือง รัฐ และชนชั้นทางสังคมในบริบทร่วมสมัย มากไปกว่านั้นงานเขียนระดับชิ้นนี้ยังช่วยให้เราได้ทำการประเมินและมองมาร์กซในมุมใหม่หลังจากที่ทฤษฎีของเขามักจะได้รับการตีความในแบบผิดเพี้ยนและวิพากษ์วิจารณ์ราวกับว่า มันจะเลยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับรัฐ ความซับซ้อนของชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม รวมไปถึงความไม่แน่นอนและความเย้ยหยันของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

คำสำคัญ: คาร์ล มาร์กซ ฝรั่งเศส หลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ต รัฐ ชนชั้น

¹ รองศาสตราจารย์, ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร <Email: puangchon@gmail.com>

First as Tragedy, Then as Farce: History, Class, and Politics in *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*

Puangchon Unchanam²

ABSTRACT

Although *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte* is often saluted and considered one of the most important, influential, and cited writings of Karl Marx, it has not been seriously studied, especially when it is compared with Marx's other celebrated works. Among Thai academics, this work has been mentioned only in passing and it has never been taken seriously. Aiming to fill that gap, this article comprehensively examines *The Eighteenth Brumaire* by focusing on its background, content, theory, history, and legacy. Challenging major criticisms that this writing is dated, and it is only relevant to those who are interested in the history of France, this article argues that *The Eighteenth Brumaire* is still relevant to our understanding and critique of capitalism, history, politics, state, and social class in the contemporary context. In addition, this classic writing can help us rethink and reevaluate Marx, whose theories have often been misunderstood and criticized as if they disregarded the question of state, the complex composition of classes in a society, and the uncertainty and irony of historical development.

Keywords: Karl Marx, France, Louis Napoléon Bonaparte, State, Class

² Associate Professor, Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Naresuan University <Email: puangchon@gmail.com>

บทนำ

วันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1851 หลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ต (Louis Napoléon Bonaparte) ประธานาธิบดีของฝรั่งเศสทำรัฐประหารครั้งประวัติศาสตร์ ย้อนกลับไปในปี 1848 เขาได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนคนฝรั่งเศสอย่างถล่มทลาย และเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกในประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศสอย่างยิ่งใหญ่ แต่เมื่อเขาปกครองประเทศครบสามปีและเล็งเห็นว่าข้อจำกัดของวาระการดำรงตำแหน่งที่ระบุในรัฐธรรมนูญจะทำให้เขาจำต้องลงจากอำนาจในปีถัดไป โบนาปาร์ตตัดสินใจทำรัฐประหารล้มรัฐบาลของตนเองด้วยการนำกองทัพเข้ายึดอำนาจรัฐ ยุติการทำงานของรัฐบาล จับกุมแกนนำพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และสถาปนาตนเองเป็นผู้กุมอำนาจสูงสุดทางการเมืองแต่เพียงผู้เดียว ไม่เพียงเท่านั้น เมื่อถึงวาระครบรอบรัฐประหารในอีกหนึ่งปีต่อมา โบนาปาร์ตประกาศศักดาความยิ่งใหญ่ของตนด้วยการสถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดินโปเลียนที่สามและครองอำนาจสูงสุดในฐานะประมุขของจักรวรรดิฝรั่งเศสที่สอง

รัฐประหารของโบนาปาร์ตถือเป็นจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของทั้งฝรั่งเศสและยุโรปในช่วงกลางศตวรรษที่สิบเก้า มันคือการทำลายระบอบสาธารณรัฐของฝรั่งเศสที่เพิ่งได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาจากกระแสการปฏิวัติได้ถาโถมไปทั่วยุโรป ในปี 1848 รัฐประหารในครั้งนั้นยังถือเป็นจุดสิ้นสุดของยุคสมัยที่เต็มไปด้วยความไร้เสถียรภาพทางการเมือง การทดลองใช้ระบอบประชาธิปไตยทั้งที่มีกษัตริย์และไม่มีกษัตริย์เป็นประมุข และความพยายามในการปกครองรัฐโดยชนชั้นกรรมกรนับตั้งแต่การสิ้นสุดลงของจักรวรรดิฝรั่งเศสที่หนึ่ง ที่สำคัญไม่แพ้กัน ในสายตาของนักเคลื่อนไหวสายสังคมนิยมที่มีส่วนร่วมในขบวนการปฏิวัติ 1848 รัฐประหารของโบนาปาร์ตคือการทำลายความหวังของพวกเขาที่จะได้เห็นการล่มสลายของระบอบการปกครองที่ล้าหลัง การปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมครั้งใหญ่ และการสถาปนาสังคมรูปแบบใหม่ที่สมาชิกในสังคมมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น พูดอีกแง่ก็คือ ชัยชนะของโบนาปาร์ตคือความพ่ายแพ้ที่น่าอัปยศของฝ่ายซ้ายและความล้มเหลวของการปฏิวัติจากที่เคยเป็นแนวหน้าของการปฏิวัติทั่วยุโรปในปี 1848 และเป็นศูนย์กลางของการขับเคลื่อนอุดมการณ์สังคมนิยมในต้นศตวรรษที่สิบเก้า ฝรั่งเศสหันกลับไปใช้ระบอบราชาธิปไตยที่อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่องค์ประมุขอีกครั้ง ซ้ำร้ายไปกว่านั้น แทนที่จะถูกต่อต้าน จักรพรรดินโปเลียนที่สามกลับได้รับการสนับสนุนอย่างล้นหลาม ไม่เพียงแค่ว่าจากกองทัพ ข้าราชการ และกรรมกร หากแต่เขายังเป็นที่นิยมชมชอบในหมู่มวลชนมหาประชาชนจากทุกชนชั้นอีกด้วย

The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte [วันที่สิบแปดเดือนบรูแมร์ของหลุยส์ โบนาปาร์ต] คือบทความของคาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) ที่เขียนขึ้นมาเพื่อวิเคราะห์ ติความ และวิพากษ์ ความผันผวนของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสนับตั้งแต่การปฏิวัติ 1848 จนถึงการรัฐประหาร 1851 และการสถาปนาจักรวรรดิที่สองของฝรั่งเศสในปี 1852 (Marx, 1977c) คำถามสำคัญที่มาร์กซต้องการแสวงหาคำตอบในงานเขียนชิ้นนี้ก็คือ ฝรั่งเศสที่ดูจะมีพัฒนาการในทางประวัติศาสตร์ที่เป็นไปในทิศทางที่ก้าวหน้ามากขึ้นนับตั้งแต่การปฏิวัติ 1848 กลับกลายเป็นประเทศที่ถอยหลังเข้าคลองและย้อนกลับไปใช้ระบอบการเมืองที่ล้าหลัง การแก้ปัญหาการเมืองด้วยรัฐประหาร และการปกครองแบบเผด็จการของผู้นำคนเดียว ในปี 1851 ไปได้อย่างไร? ระบอบประชาธิปไตยของสาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งกุมอำนาจโดยชนชั้นกระฎุมพีกลับกลายเป็นการกฤษฎาให้การกับารรัฐประหารและการสถาปนาอำนาจของผู้นำเผด็จการไปได้อย่างไร? และอะไรที่ทำให้โบนาปาร์ตได้รับความนิยมชมชอบจากมหาชนอย่างล้นหลามและจากทุกชนชั้น ทั้ง ๆ ที่ตัวเขาเองไม่ได้เป็นนักการเมืองที่มีความสามารถ ภาวะผู้นำ และบารมีทางการเมืองแต่อย่างใด? ในมุมมองของมาร์กซ คำถามที่ว่านี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อนักเคลื่อนไหวสังคมนิยม หากพวกเขาต้องการที่จะถอดบทเรียนจากความล้มเหลวของการปฏิวัติในอดีต ปรับกลยุทธ์ในการต่อสู้กับระบอบการปกครองเผด็จการที่ดำรงอยู่ และวางแผนเพื่อการปฏิวัติอีกครั้งในวันข้างหน้า

ดังที่มีการตั้งข้อสังเกตเอาไว้ แม้งานเขียนชิ้นนี้จะได้รับการยกย่องและอ้างถึงบ่อยที่สุดชิ้นหนึ่งในหม่งานเขียนของมาร์กซ เป็นเรื่องน่าเสียดายที่ *The Eighteenth Brumaire* มักจะได้รับการกล่าวถึงเพียงแค่ผิวเผินและไม่ได้รับการศึกษาอย่างจริงจังเท่าที่ควร โดยเฉพาะหากเทียบกับงานเขียนระดับชิ้นหึ่งชิ้นอื่น ๆ ของเขา (Cowling & Martin, 2002, p. 2) ไม่เพียงเท่านั้น *The Eighteenth Brumaire* มักจะได้รับข้อครหาอยู่บ่อยครั้งว่าเป็นงานเขียนเชิงประวัติศาสตร์ของมาร์กซ ซึ่งดูจะล้าสมัยและไม่ได้เกี่ยวข้องกับโลกยุคปัจจุบัน และเป็นงานเขียนที่ศึกษาการเมืองของฝรั่งเศสเป็นการเฉพาะ ซึ่งดูจะไม่มีความเกี่ยวข้องแต่อย่างใดกับผู้ที่ไม่ได้สนใจกรณีศึกษาของประเทศดังกล่าวและผู้ที่ต้องการศึกษาทฤษฎีของมาร์กซในภาพรวมมากกว่าศึกษาตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม (Carver, 2003, p. 5) ข้ำร้ายไปกว่านั้น หากหันมาพิจารณาที่แวดวงวิชาการไทย แม้ว่า *The Eighteenth Brumaire* พอจะได้รับการกล่าวถึงอยู่บ้างโดยนักวิชาการไทยในบางโอกาส มันก็มักจะเป็นการกล่าวถึงอย่างเพียงผ่าน ๆ การอ้างประโยคสำคัญจากงานเขียนชิ้นนี้ไม่กี่ประโยค และการนำเอาแนวคิดบางประการ

ของมาร์กซ์ที่ปรากฏในงานเขียนชิ้นนี้มาประยุกต์ใช้วิเคราะห์เหตุการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในการเมืองและสังคมไทยร่วมสมัย (Eoseewong, 2018; Saengkanokkul, 2021; Tejapira, 2016, p. 220) ด้วยเหตุนี้ *The Eighteenth Brumaire* จึงถือเป็นงานเขียนที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างจริงจังในแวดวงวิชาการไทย

The Eighteenth Brumaire ถูกประพันธ์ขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์อะไร? งานเขียนชิ้นนี้แฝงไปด้วยแนวคิดและทฤษฎีอะไรของมาร์กซ์? ทฤษฎีที่ว่านี้มีความเหมือนหรือต่างไปจากสิ่งที่มาร์กซ์ได้นำเสนอในงานเขียนชิ้นอื่นอย่างไร? และงานเขียนชิ้นนี้ยังมีความสำคัญต่อผู้อ่านในยุคปัจจุบันอย่างไร? นี่คือการถามสำคัญที่บทความชิ้นนี้ต้องการแสวงหาคำตอบ ข้อเสนอหลักของบทความก็คือ แทนที่จะเป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ *The Eighteenth Brumaire* เป็นงานเขียนที่ถูกประพันธ์ขึ้นมาโดยมาร์กซ์เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองเป็นสำคัญ นั่นคือ มาร์กซ์ต้องการตีความเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในมุมมองใหม่และเป็นมุมมองที่จะเป็นประโยชน์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อการปลดปล่อยชนชั้นกรรมาชีพในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น ในการอ่านและทำความเข้าใจงานเขียนชิ้นนี้ ผู้อ่านจำต้องคำนึงถึงเป้าประสงค์ทางการเมืองของมาร์กซ์เป็นสำคัญ แทนที่จะมุ่งจับผิดและวิจารณ์ถึงความถูกต้องในการนำเสนอข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ไม่เพียงเท่านั้น ในการวิเคราะห์และตีความกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในอดีต *The Eighteenth Brumaire* แฝงไปด้วยแนวคิดสำคัญของมาร์กซ์ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ในระดับมหภาคและเป็นสากล โดยเฉพาะประเด็นเรื่องประวัติศาสตร์ ชนชั้นทางสังคม และการเมือง ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ได้ท้าทายทั้งความเข้าใจโดยทั่วไปในประเด็นดังกล่าวและความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของมาร์กซ์เป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุนี้ แม้ว่า *The Eighteenth Brumaire* จะเป็นงานที่ถูกเขียนขึ้นในอดีต อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต และนำเสนอกรณีศึกษาเพียงแคกรณีเดียว แต่งานเขียนชิ้นนี้ให้แนวคิดที่ก้าวข้ามข้อจำกัดในอดีตและยังคงมีความสำคัญต่อผู้อ่านในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นผู้อ่านที่สนใจงานเขียนของมาร์กซ์เป็นการเฉพาะหรือผู้อ่านที่สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ สังคม และการเมืองเป็นการทั่วไป

บทความชิ้นนี้ประกอบไปด้วยห้าส่วน ส่วนแรกเป็นการนำเสนอเป้าประสงค์ของมาร์กซ์ในการเขียน *The Eighteenth Brumaire* หลังจากนั้น ส่วนที่สองถึงส่วนที่สี่ของบทความจะเป็นการนำเสนอทฤษฎีของมาร์กซ์ที่ปรากฏใน *The Eighteenth Brumaire* โดยเป็นการไล่เรียงจากประเด็นเรื่องประวัติศาสตร์ ชนชั้น และการเมืองไปตามลำดับ ส่วนสุดท้ายของบทความเป็นการตอบโต้ข้อวิจารณ์ที่งานเขียนชิ้นนี้มักจะได้รับและการวิเคราะห์ถึงความสำคัญของ *The Eighteenth Brumaire* ในบริบททางประวัติศาสตร์และการเมืองยุคปัจจุบัน

เขียนประวัติศาสตร์หลังฝุ่นหายตลบ

The Eighteenth Brumaire ถูกเขียนขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์อะไร? คำถามที่ว่านี้ได้รับการถกเถียงและให้คำอธิบายด้วยมุมมองที่หลากหลาย มุมมองที่หนึ่ง นี่คือนานที่ถูกเขียนขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเอาแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญของมาร์กซ์ไปประยุกต์ใช้กับกรณีที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์และพิสูจน์ให้เห็นถึงพลังและความถูกต้องของทฤษฎีดังกล่าว ดังที่ฟรีดริช เองเงิลส์ (Friedrich Engels) สหายนักปฏิวัติและคู่คิดคนสำคัญของมาร์กซ์ได้กล่าวย้อนความถึงที่มาที่ไปของแรงบันดาลใจในการประพันธ์ *The Eighteenth Brumaire* การรัฐประหารของโบนาบาร์ตในปี 1851 ได้สร้างความประหลาดใจ “ราวกับฟ้าผ่าตอนกลางวันแสก ๆ” ให้กับผู้ที่ติดตามการเมืองฝรั่งเศสจากภายนอกประเทศและกระทั่งประชาชนในฝรั่งเศสเอง สำหรับคนส่วนใหญ่ การปฏิวัติที่ยิ่งใหญ่ของประชาชนในปี 1848 ที่มีจุดจบเป็นการรัฐประหารที่นำพาฝรั่งเศสเข้าสู่ยุคเผด็จการอำนาจนิยม และการรัฐประหารตนเองของประธานาธิบดีที่ผ่านการเลือกตั้งและได้รับความนิยมชมชอบอย่างล้นหลามจากมหาชน คือปรากฏการณ์อันย้อนแย้งและไม่สามารถทำความเข้าใจได้ ในทางตรงกันข้าม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้สร้างความประหลาดใจให้กับมาร์กซ์แต่อย่างใด เองเงิลส์ให้ความคิดเห็นว่า ไม่เพียงแต่มาร์กซ์จะติดตามการเมืองฝรั่งเศสมาอย่างใกล้ชิดและยาวนาน หากแต่เขายังรอโอกาสมาสักพักแล้วที่จะนำเอาแนวคิดที่สำคัญของเขามาประยุกต์ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แนวคิดที่ว่านี้ก็คือ “แนวคิดวัตถุนิยมของประวัติศาสตร์” (materialist conception of history)—หรือที่ในยุคต่อมาจะได้รับการเรียกขานในหมู่นักคิดมาร์กซิสต์ว่า “วัตถุนิยมประวัติศาสตร์” (historical materialism)—ดังที่เองเงิลส์ได้สรุปใจความสำคัญของแนวคิดนี้เอาไว้ นี่คือแนวคิดที่ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ทั้งหลายไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในรูปแบบความขัดแย้งทางเมือง ศาสนา หรืออุดมการณ์ใด ๆ “แท้จริงแล้วล้วนเป็นเพียงการสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ของชนชั้นทางสังคม” และในขณะเดียวกัน “การต่อสู้ทางชนชั้นที่ว่านี้ก็ถูกกำหนดโดยระดับของการพัฒนาในทางเศรษฐกิจ [หรือ] โดยวิธีการผลิต” ในมุมมองของเองเงิลส์ โอกาสสำคัญที่มาร์กซ์จะได้นำเอาแนวคิดของตนมาใช้ทดลองอธิบายตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมปรากฏขึ้นมาให้เห็นในเหตุการณ์ทางการเมืองในฝรั่งเศสระหว่างปี 1848–1852 เองเงิลส์ยกย่องว่ามาร์กซ์ไม่พลาดในการคว้าโอกาสทองที่ว่านี้และเขาสามารถอธิบายเหตุการณ์ในฝรั่งเศสได้อย่างหลักแหลม ทรงพลัง และสมกับที่เป็น “อัจฉริยะ” ผู้ค้นพบ “กฎ” ของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ (Engels, 1972, pp. 8–9)

มุมมองที่สอง *The Eighteenth Brumaire* ได้รับการประพันธ์ขึ้นมาเพื่อตอบโต้กับคำอธิบายทั่วไปที่มีต่อความผันผวนทางการเมืองในฝรั่งเศสซึ่งจบลงด้วยการรัฐประหารของโบนาปาร์ต ดังที่มาร์กซ์ได้ระลึกถึงช่วงเวลาที่เขาได้เขียนผลงานชิ้นนี้ ตัวเขาเองจะไม่ได้มีความทะเยอทะยานในการค้นพบทฤษฎีอันยิ่งใหญ่หรือพยายามทดลอง “กฎ” ใด ๆ กับตัวอย่างทางประวัติศาสตร์อย่างที่เขาเองก็ได้โฆษณาเอาไว้ อันที่จริงแล้ว มาร์กซ์เขียนบทความชิ้นนี้เพราะต้องการโต้ตอบกับคำอธิบายสองแนวทางที่มีต่อการรัฐประหาร 1851 และเป็นแนวทางที่ได้รับการนิยมนำมาใช้ในการทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว แนวทางแรกได้รับการนำเสนอโดยวิกตอร์ อูว์โก (Victor Hugo) นักเขียนชื่อดังและนักวิจารณ์คนสำคัญต่อระบอบการปกครองของโบนาปาร์ต เช่นเดียวกันกับคนส่วนใหญ่ รัฐประหารของโบนาปาร์ตสร้างความประหลาดใจให้กับอูว์โกเพราะมันไม่ได้มีเค้าลางให้เห็นมาก่อน ไม่เพียงเท่านั้น อูว์โกยังมองว่ารัฐประหารเป็นผลลัพธ์ที่มาจากการริเริ่มและการของโบนาปาร์ตแต่เพียงผู้เดียว มาร์กซ์ไม่เห็นด้วยกับการอธิบายเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เช่นนี้ เนื่องจากมันกลับกลายเป็นการเชิดชูโบนาปาร์ต—อย่างไม่ได้ตั้งใจโดยอูว์โก—ราวกับว่าเขาคือมหาบุรุษที่สามารถเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ได้ด้วยตัวเอง ในทางตรงกันข้าม แนวทางที่สองได้รับการนำเสนอโดย ปีแยร์ โยแซ็ฟ พรูดอง (Pierre-Joseph Proudhon) นักคิดสังคมนิยมผู้กำลังเป็นที่นิยมและทรงอิทธิพลในฝรั่งเศสช่วงต้นศตวรรษที่สิบเก้า แทนที่จะเป็นปัจเจกบุคคล พรูดองอธิบายการรัฐประหารของโบนาปาร์ตว่าเป็นผลลัพธ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ พูดอีกแง่ก็คือ ไม่ว่าโบนาปาร์ตในฐานะปัจเจกบุคคลจะริเริ่มหรือก่อการรัฐประหารหรือไม่ รัฐประหารก็จะเกิดขึ้นอยู่ดีเพราะบริบททางประวัติศาสตร์ได้กำหนดแล้วว่าจะต้องเกิดการรัฐประหารในฝรั่งเศสขึ้นมา เช่นเดียวกัน มาร์กซ์ไม่เห็นด้วยกับคำอธิบายเช่นนี้ เนื่องจากมันเป็นการสร้างข้อแตกต่าง—โดยไม่ตั้งใจโดยพรูดอง—ให้กับโบนาปาร์ต กล่าวคือ มันเป็นการกล่าวโทษไปที่เงื่อนไขและข้อจำกัดทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นตัวบีบบังคับให้โบนาปาร์ตไม่มีทางเลือกอื่นใดอีกนอกจากการยึดอำนาจรัฐ และนี่ย่อมเป็นลางไม่ดีให้การรัฐประหารของโบนาปาร์ตไปโดยปริยาย

ในการประพันธ์ *The Eighteenth Brumaire* มาร์กซ์ไม่เพียงแต่วิพากษ์จุดอ่อนของอูว์โกและพรูดองในการทำความเข้าใจรัฐประหาร 1851 หากแต่เขายังนำจุดแข็งของทั้งสองแนวทางมาผสมผสานและพยายามหาจุดที่ลงตัวในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและบริบททางประวัติศาสตร์ ในแง่หนึ่ง รัฐประหาร

ของโบนาปาร์ตไม่ได้เกิดขึ้นอย่างไม่มีปี่มีขลุ่ย แท้จริงแล้ว มาร์กซ์เชื่อว่า หากเราพิจารณาให้ลึกลงไปที่บริบทของประวัติศาสตร์ก่อนหน้ารัฐประหาร ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม และความหวาดกลัวว่าจะเกิดการลุกฮือครั้งใหญ่ของชนชั้นล่าง ได้ส่งสัญญาณชัดเจนแล้วว่า จะต้องมีการยึดอำนาจรัฐโดยชนชั้นนำเป็นแน่ในเวลาอันใกล้ อย่างไรก็ตาม ในอีกแง่หนึ่ง มาร์กซ์ก็ตระหนักว่า บริบททางประวัติศาสตร์เช่นนี้ไม่ได้เป็นตัวกำหนดที่ตายตัวว่าผู้ที่จะมารับภารกิจในการรัฐประหารจะต้องเป็นโบนาปาร์ตอย่างแน่นอน แท้จริงแล้ว การรัฐประหารจะสำเร็จได้ก็ต้องมีปัจจัยเรื่องการตัดสินใจทางการเมืองและพื้นฐานส่วนบุคคลของปัจเจกชนที่เป็นผู้นำการรัฐประหารเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ด้วยเหตุนี้ มาร์กซ์จึงมองว่าในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ดูเหมือนจะย้อนแย้งและไม่สามารถหาคำอธิบายได้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล (agency) และโครงสร้าง (structure) ทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม ที่ดำรงอยู่ในบริบทประวัติศาสตร์คือกุญแจสำคัญในการไขปริศนาของปรากฏการณ์ดังกล่าว ดังที่มาร์กซ์กล่าวถึงเป้าประสงค์หลักในการเขียน *The Eighteenth Brumaire* ไว้ว่า ตัวเขาเองต้องการ “แสดงให้เห็นว่า การต่อสู้ทางชนชั้นในฝรั่งเศสก่อให้เกิดสถานการณ์และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้คนธรรมดาสามัญที่มีลักษณะพิลึกพิลั่นได้แสดงบทบาทของวีรบุรุษไปได้อย่างไร” (Marx, 1972, p. 6)

มุมมองที่สาม มาร์กซ์เขียน *The Eighteenth Brumaire* โดยมีเป้าประสงค์ทางการเมืองเพื่อการถอดบทเรียนจากความพ่ายแพ้ของการปฏิวัติ 1848 และเพื่อการวิจารณ์ตนเองของขบวนการเคลื่อนไหวสังคมนิยมที่ขับเคลื่อนการปฏิวัติ (Sakellariopoulos, 2020, p. 44; Sperber, 2014, p. 287; Webb, 2022, p. 243) ในขณะที่ฝ่ายซ้ายร่วมสมัยของมาร์กซ์มักจะมองว่าการปฏิวัติ 1848 คือการรื้อฟื้นความยิ่งใหญ่และสานต่อมรดกของการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี 1789 มาร์กซ์กลับมองว่าการปฏิวัติสองครั้งที่กล่าววามีความแตกต่างกันในทางบริบททางประวัติศาสตร์และตัวแสดงทางการเมือง นั่นจึงทำให้ความพยายามในการลอกเลียนแบบการปฏิวัติในอดีตของคนรุ่นปัจจุบันไม่สามารถนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของสังคมร่วมสมัยได้อย่างแท้จริงและมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวในที่สุด ไม่เพียงเท่านั้น ในขณะที่ฝ่ายซ้ายจำนวนไม่น้อยเคยเชื่อกันก่อนที่จะเกิดการปฏิวัติ 1848 ว่าชนชั้นกระฎุมพีคือความหวังในการปฏิวัติและการสร้างพันธมิตรทางชนชั้นระหว่างกระฎุมพีกับกรรมาชีพคือพลังทางสังคมที่จะล้มระบอบเก่า ครั้นเมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นมาจริง ๆ

ในปี 1848 กลับกลายเป็นว่ากระฎุมพีพร้อมที่จะสลัดทิ้งกรรมมาชีพออกจากพันธมิตรทางการเมืองของตนเองเมื่อยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จ สถาปนาระบอบการปกครองที่หันมาปราบปรามกรรมมาชีพ และกรุยทางให้กับระบอบเผด็จการของโบนาปาร์ต นี่ล้วนเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มาร์กซ์มองว่าเป็นบทเรียนราคาแพงสำหรับขบวนการเคลื่อนไหวสังคมนิยม แทนที่จะเชื่อมั่นในพลังการปฏิวัติ ความก้าวหน้าและความกล้าหาญของกระฎุมพี หลังจากการปฏิวัติ 1848 กระฎุมพีควรได้รับการพิจารณาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์ให้มากขึ้นในฐานะชนชั้นที่เป็นปฏิปักษ์กับการปฏิวัติ มีอุดมการณ์อนุรักษ์นิยม ชี้อาลาด และโหยหาระบอบเผด็จการ

มุมมองที่สี่ *The Eighteenth Brumaire* ถูกประพันธ์ขึ้นมาเนื่องจากมาร์กซ์ต้องการวิจารณ์ตนเอง เรียนรู้ความผิดพลาดของตนเองในอดีต และทำให้ตนเองตกผลึกทางความคิดให้มากขึ้น เช่นเดียวกันกับนักคิดและนักกิจกรรมฝ่ายซ้ายร่วมสมัย มาร์กซ์เข้าร่วมการปฏิวัติในปี 1848 ด้วยความหวังที่จะเห็นระบอบเก่าถูกล้มล้างด้วยพลังของการปฏิวัติกระฎุมพีและนำพายุโรปเข้าสู่สังคมนิยมเต็มตัวเพื่อเป็นการกรุยทางให้กับการปฏิวัติกรรมมาชีพในอนาคตอันใกล้ มุมมองของมาร์กซ์ดังที่กล่าวมานี้ได้รับการนำเสนออย่างชัดเจนใน *The Communist Manifesto* [แถลงการณ์คอมมิวนิสต์] ซึ่งมาร์กซ์และเอนเงิลส์ได้ร่วมกันเขียนและเผยแพร่ในช่วงที่การปฏิวัติกำลังก่อตัวขึ้นมาในช่วงต้นปี 1848 (Marx & Engels, 1977) ไม่เพียงแต่งานชิ้นนี้จะนำเสนอภาพของกระฎุมพีที่นักปฏิวัติผู้มีความคิดถอนรากถอนโคนและเป็นความหวังในการสร้างพันธมิตรทางชนชั้นกับกรรมมาชีพในการล้มล้างระบอบเก่า หากแต่ยังให้มุมมองเรื่องรัฐที่จะกลายเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สุดของทฤษฎีมาร์กซิสต์เมื่อใดก็ตามที่มีการกล่าวถึงสถาบันทางการเมืองที่ว่านี้ นั่นคือ รัฐเป็นเพียงเครื่องมือในการปกครองของชนชั้นกระฎุมพี ไม่เพียงเท่านั้น *The Manifesto* ยังปลุกระดมกรรมมาชีพอย่างฮึกเหิมราวกับว่า ระบอบเก่ากำลังจะล่มสลายในไม่ช้าและสังคมนิยมกำลังได้รับการสถาปนาไปทั่วโลก อีกทั้งการปฏิวัติล้มระบอบทุนนิยมและชัยชนะของชนชั้นกรรมมาชีพกำลังจะมาถึงในเร็ววันนี้ ในทางตรงกันข้ามประสบการณ์ของมาร์กซ์จากการมีส่วนร่วมในการปฏิวัติ 1848 และการติดตามการเมืองฝรั่งเศสหลังการปฏิวัตินี้ดังกล่าวย่อมแรงลง พ่ายแพ้ให้กับกระแสปฏิปักษ์ปฏิวัติ และกรุยทางให้กับระบอบจักรวรรดินิยมในเวลาต่อมา ได้ทำให้ตัวเขาเองต้องทบทวนแนวคิดของตนเกี่ยวกับชนชั้นกระฎุมพี การสร้างพันธมิตรทางชนชั้น รัฐ และการปฏิวัติกรรมมาชีพเสียใหม่ พูดยกอีกแง่ก็คือ *The Eighteenth Brumaire* คืองาน

ที่เป็นหมุดหมายสำคัญในชีวิตส่วนตัวของมาร์กซ์ หลังจากที่เขาเคลื่อนไหวทางการเมือง และมีส่วนร่วมในการปฏิวัติบนยุโรปแผ่นดินใหญ่มาตลอดในช่วงทศวรรษ 1840 มาร์กซ์ประพันธ์งานชิ้นนี้ในตอนที่เขาลี้ภัยการเมืองอยู่ที่ลอนดอน ถอยห่างออกจากการกิจกรรมทางการเมือง และหันมาศึกษาวิชาเศรษฐกิจการเมืองอย่างเข้มข้น หลังจาก *The Eighteenth Brumaire* เป็นต้นไป เศรษฐกิจ การผลิต ตลาด สินค้า และเงินตรา จะขึ้นมาเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ได้รับการศึกษาและถกเถียงอย่างจริงจังมากขึ้น โดยมาร์กซ์ อีกทั้งเป็นกุญแจสำคัญในการทำความเข้าใจประเด็นทางการเมือง การต่อสู้ทางชนชั้น และการปฏิวัติในงานเขียนของเขา (Jones, 2017, p. 342; McLellan, 1973, pp. 243–246)

มุมมองสุดท้าย *The Eighteenth Brumaire* คืองานที่ถูกประพันธ์ขึ้นมาเพื่อเสียดสี ล้อเลียน และตีแผ่ความย้อนแย้งที่ปรากฏให้เห็นในการเมืองฝรั่งเศส ระหว่างปี 1848–1852 ซึ่งรูปแบบการเขียนงานในลักษณะนี้คือจุดเด่นของมาร์กซ์ และมีให้เห็นอยู่บ่อยครั้งในงานเขียนของเขา การเสียดสีอย่างเจ็บแสบและมีสีสันของมาร์กซ์ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในข้อบทความที่มาร์กซ์ตั้งให้กับงานเขียนชิ้นนี้ กล่าวคือ “Brumaire” คือเดือนที่สองของระบบปฏิทินใหม่ที่ถูกนำมาใช้ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่หนึ่งเพื่อแทนที่ระบบปฏิทินเก่าหลังการปฏิวัติฝรั่งเศส เดือนที่วันเริ่มตั้งแต่วันที่ 22–24 ตุลาคม และจบลงในวันที่ 20–22 พฤศจิกายน ในทางการเมือง Brumaire จึงเป็นสัญลักษณ์ของการปฏิวัติครั้งใหญ่ มันสื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการปฏิวัติ ความกล้าหาญในการล้มล้างชนบทรรมนิยมเก่า ๆ ที่ฝังรากในสังคมมาหลายศตวรรษ การทำลายล้างความเข้าใจในเวลารูปแบบเก่าทิ้งไป และการวางรากฐานให้กับการสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ผ่านรูปแบบการนับเวลาแบบใหม่ ในทางกลับกัน “*The Eighteenth Brumaire*” คือคำที่เป็นที่รู้จักกันดีในสังคมฝรั่งเศสเนื่องจากมันเป็นการพาดพิงถึงการรัฐประหารของนโปเลียน โบนาปาร์ต (Napoleon Bonaparte) ในวันที่ 18 เดือนบรูแมร์ ปีที่แปดของสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือตรงกับวันที่ 9 พฤศจิกายน 1799 การรัฐประหารในครั้งนั้นเป็นสัญลักษณ์ของการสิ้นสุดลงของการปฏิวัติฝรั่งเศส การปราบปรามขบวนการเคลื่อนไหวสังคมนิยม การสถาปนาระบอบเผด็จการของนายพลผู้ยิ่งใหญ่ การหันกลับไปใช้ระบอบราชาธิปไตยอีกครั้ง ภายใต้การปกครองของจักรพรรดินโปเลียนที่หนึ่ง และการสถาปนาจักรวรรดิฝรั่งเศสที่แผ่อิทธิพลไปทั่วโลก (Illingworth, 2021) จักรพรรดินโปเลียนที่หนึ่งนี่เองที่มีศักดิ์เป็นลุงของหลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ต และเป็นวีรบุรุษผู้เป็นแรงบันดาลใจให้นโปเลียนคนหลานอยากเดินตามรอยเท้าคนโปเลียนคนลุงให้ได้

ด้วยเหตุนี้ หากมองอย่างผิวเผิน “The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte” คือข้อบทรความของมาร์กซ์ที่ดูจะเป็นการเปรียบเทียบถึงการรัฐประหารของนโปเลียนคนหลานในปี 1851 ว่ามีความเหมือนกันกับการรัฐประหารของนโปเลียนคนลงในปี 1799 นี้ไม่เพียงแต่เป็นความเข้าใจโดยทั่วไปของผู้คนส่วนใหญ่ในฝรั่งเศส หากแต่มันยังเป็นสิ่งที่โบนาปาร์ตเองอยากให้สังคมได้จดจำกันอีกด้วย ล้อกันไปกับรัฐประหารเมื่อครั้งศตวรรษก่อน รัฐประหาร 1851 ถูกนำเสนอโดยโบนาปาร์ตว่าเป็นหมุดหมายของการสิ้นสุดลงของยุคสมัยที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายทางการเมือง การฟื้นฟูกฎระเบียบ ความมั่นคง และความมั่งคั่งในสังคมขึ้นมาใหม่ และการปลุกเอาความยิ่งใหญ่ของฝรั่งเศสให้กลับมาโดดเด่นและทรงอิทธิพลทั้งในยุโรปและในระดับโลกอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี หากเราได้ลองอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาของบทรความชิ้นนี้อย่างจริงจัง สิ่งที่มาร์กซ์ต้องการจะสื่อผ่านชื่อของบทรความกลับเป็นการล้อเลียนและเสียดสีรัฐประหารของโบนาปาร์ตในปี 1851 แทนที่จะเป็นความยิ่งใหญ่และน่าเกรงขามอย่างที่ได้รับการนำเสนอในที่สาธารณะ มาร์กซ์กลับมองว่ารัฐประหารในครั้งนั้นเต็มไปด้วยความน่าสมเพช อับยศ และน่าขบขันเสียมากกว่า

ประวัติศาสตร์กับโรงละคร

The Eighteenth Brumaire มีความโดดเด่นเป็นอย่างยิ่งในการนำเสนอมุมมองของมาร์กซ์ที่มีต่อประวัติศาสตร์ หนึ่งในประโยคที่โด่งดังที่สุดและได้รับการอ้างถึงบ่อยที่สุดจากงานเขียนชิ้นนี้ก็คือ “เฮเกลเคยกล่าวไว้ที่ไหนสักแห่งว่า ข้อเท็จจริงและบุคคลสำคัญที่เปลี่ยนโลกในหน้าประวัติศาสตร์มักเกิดขึ้นสองครั้ง แต่เขาเสริมไว้ด้วยว่า ครั้งแรกเกิดขึ้นมาในฐานะโคกนาฏกรรม ครั้งหลังในฐานะจำอวด” (Marx, 1997c, p. 300) ประโยคที่ว่านี่เป็นการท้าทายความเข้าใจทั่วไปที่ว่า “ประวัติศาสตร์มักจะซ้ำรอย” ซึ่งเป็นความเข้าใจที่แพร่หลายและพูดกันติดปากอยู่เสมอไม่ว่าจะในอดีตหรือในปัจจุบัน เช่นเดียวกัน ในสังคมฝรั่งเศสยุคกลางศตวรรษที่สิบเก้า ความเข้าใจเช่นนี้ก็เป็นที่ยอมรับและก่อให้เกิดการเปรียบเทียบถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างเหตุการณ์ในอดีตกับเหตุการณ์ร่วมสมัย กล่าวคือ รัฐประหาร 1799 กับรัฐประหาร 1851 นโปเลียนที่หนึ่งกับนโปเลียนที่สาม และจักรวรรดิฝรั่งเศสที่หนึ่งกับจักรวรรดิฝรั่งเศสที่สอง ในทางตรงกันข้าม มาร์กซ์ไม่เห็นด้วยกับความเชื่อที่ว่า “ประวัติศาสตร์มักจะซ้ำรอย” เนื่องจากเขามองว่าบริบทของประวัติศาสตร์ในอดีตและตัวแสดงในอดีตย่อมมีความแตกต่างไปจากสิ่งที่กำลังดำรงอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้ง

สภาวะของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันย่อมมีการพัฒนาที่ก้าวหน้าไปกว่าสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีต มากไปกว่านั้น มาร์กซยังประจักษ์ความเชื่อที่ว่า “ประวัติศาสตร์มักจะซ้ำรอย” ด้วยการเปรียบเทียบว่า แม้ว่าเหตุการณ์ในปัจจุบันดูจะมีความคล้ายคลึงกันกับเหตุการณ์ในอดีต เนื่องจากมีภาพลักษณ์ การนำเสนอ และการแสดงออกของคนรุ่นหลังที่เลียนแบบจากคนรุ่นก่อน หากเราศึกษาทั้งสองเหตุการณ์อย่างถี่ถ้วนดูแล้ว เหตุการณ์ในปัจจุบันก็เป็นได้แค่เพียงของเกี๋ยงที่ลอกเลียนจากของจริง แถมยังเป็นของเกี๋ยงที่มีลักษณะพิลึกพิลั่น บิดเบี้ยว และคุณภาพต่ำกว่าของจริงอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ มาร์กซจึงมองว่าความทะเยอทะยานของนโปเลียนคนหลานในการเดินรอยตามนโปเลียนคนลุงจึงไม่ใช่การหมุนกงล้อประวัติศาสตร์ให้กลับไปเดินซ้ำรอยเดิม หากแต่เป็นการกระทำที่เต็มไปด้วยความอิหยังอิเหี้ยม ผิดฝาผิดตัว และนำหัวเราะ แม้ว่ากาปฏิวัติฝรั่งเศสจะจบลงด้วยโคกนาฏกรรม นั่นก็คือการสิ้นสุดลงของระบอบสาธารณรัฐและรัฐประหารของนโปเลียนคนแรก อย่างน้อยนโปเลียนคนนี้ก็ยังได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในนักรบที่เก่งกาจที่สุดในประวัติศาสตร์ นำเอาปรัชญาของการปฏิวัติฝรั่งเศสไปใช้และเผยแพร่ในดินแดนที่เขายึดครอง และเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมาย ค่านิยม และวัฒนธรรมที่ล้าหลังให้เป็นไปในทิศทางที่ก้าวหน้ามากขึ้นทั้งในฝรั่งเศสและในอาณานิคมของจักรวรรดิที่หนึ่ง ในทางตรงกันข้าม มาร์กซมองนโปเลียนคนหลานด้วยสายตาที่เย้ยหยัน แม้ว่านโปเลียนคนนี้จะพยายามอ้างความชอบธรรมในการปกครองด้วยการใช้ชื่อตระกูลและชื่อของลุงเป็นจุดขาย แต่งองค์ทรงเครื่องราวกับเป็นนักรบที่ยิ่งใหญ่ในสนามรบ ถือกทาและสวมมงกุฎในนามจักรพรรดิของฝรั่งเศส รื้อฟื้นประเพณีและวัฒนธรรมที่เคยแพร่หลายในยุคจักรวรรดิที่หนึ่ง และสัญญาว่าจะปลุกความยิ่งใหญ่เกรียงไกรของฝรั่งเศสให้กลับมาอีกครั้ง เขาก็เป็นได้เพียงแค่จำอวดหรือตัวตลกบนเวทีในงานมหรสพที่สร้างเลียงหัวเราะให้กับคนดูมากกว่าการลุกขึ้นปรบมือยกย่อง ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าในมุมมองของมาร์กซ นโปเลียนคนหลานไม่ได้มีความสามารถทางการทหาร ภาวะผู้นำ และบารมีทางการเมืองแต่อย่างใด หากแต่เป็นคณธรรมดาที่มีลักษณะคาด ๆ เจ้าชู้และหมกมุ่นกับการเกี้ยวพาราสี และไม่เคยมทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันเลยในชีวิต จนกระทั่งสถานการณ์ทางการเมืองในฝรั่งเศสเปิดช่องให้เขาได้ขึ้นมาเป็นตัวแสดงสำคัญ ดังที่มาร์กซกล่าวอย่างดูแคลนว่าโบนาปาร์ตเป็น “คนที่ที่มที่สุดแล้วในฝรั่งเศส” (Marx, 1977b, p. 294) ไม่เพียงเท่านั้น แม้ว่านโปเลียนคนหลานจะพยายามนำเสนอว่าจักรวรรดิที่สองคือการรื้อฟื้นจักรวรรดิที่หนึ่งของลุงตัวเอง

ขึ้นมาใหม่ สภาวะเศรษฐกิจ ตัวแสดงทางการเมือง และชนชั้นในสังคมฝรั่งเศส ในยุคร่วมสมัยก็แตกต่างไปจากฝรั่งเศสเมื่อตอนต้นศตวรรษ และนั่นก็ทำให้การรื้อฟื้น รูปแบบการปกครอง กฎหมาย ประเพณี เครื่องแต่งกาย ภาษา และวัฒนธรรม ของยุคก่อนเปลี่ยนคนลงขึ้นมาภายในยุคก่อนเปลี่ยนคนหลาน กลายเป็นสิ่งที่ผิดฝาผิดตัว ผิดที่ผิดทาง และผิดเพี้ยนจนน่าหัวเราะ แทนที่จะเป็นความเหมาะสม น่าเกรงขาม และควรค่าแก่การสรรเสริญชื่นชม

แม้ว่ามาร์กซ์จะล้อเลียนและเสียดสีการรัฐประหารของโบนาปาร์ตในปี 1851 อย่างไม่ไว้หน้า *The Eighteenth Brumaire* ยังแสดงให้เห็นว่า มาร์กซ์ก็ไม่ได้มีการละเว้น การวิจารณ์อย่างเจ็บแสบต่อพองเพื่อนร่วมอุดมการณ์สังคมนิยมที่มีส่วนร่วม ในการปฏิวัติ 1848 ในงานชิ้นนี้ มาร์กซ์เริ่มต้นด้วยการวิจารณ์นักคิดสังคมนิยม ที่หมกมุ่นอยู่แต่แนวคิดที่เป็นอุดมคติ และเชื่อว่าพวกเขาสามารถสร้างประวัติศาสตร์ ได้ตามที่ใจปรารถนา ผ่านการเผยแพร่แนวคิดสังคมนิยมที่ดูจะเพ้อฝันและไม่ยึดโยง อะไรกับความเป็นจริง โดยเฉพาะในการปฏิวัติ 1848 แนวคิดสังคมนิยมที่เป็น นามธรรมและเป็นอุดมคติได้รับการเผยแพร่และเป็นที่นิยมในวงกว้างทั่วสังคม ฝรั่งเศส ในทางตรงกันข้าม แม้ว่ามาร์กซ์จะเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ในการสร้าง ประวัติศาสตร์ เช่นการปฏิวัติล้มล้างระบอบเก่า แต่เขาก็ต้องการให้ขบวนการปฏิวัติ ตระหนักด้วยว่า การกระทำใด ๆ ของมนุษย์ล้วนตั้งอยู่บนกรอบหรือข้อจำกัดในบริบท ทางประวัติศาสตร์ กล่าวอีกแง่หนึ่งก็คือ โครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่ดำรงอยู่ในอดีตคือเงื่อนไขสำคัญที่ส่งอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์ในปัจจุบัน ดังที่เขากล่าวประโยคอันโด่งดังที่ว่า “มนุษย์สร้างประวัติศาสตร์ของตนเอง แต่พวกเขา กลับไม่ได้สร้างมันออกมาได้อย่างที่อยากให้เป็น พวกเขาไม่ได้สร้างมันภายใต้บริบท ที่ได้เลือกสรรเอาไว้อย่างไร แต่ภายใต้บริบทที่ประสบกับตัวเองโดยตรง ที่ถูกหยิบยื่นให้ และที่ส่งต่อมาให้จากอดีต” (Marx, 1997c, p. 300) ด้วยเหตุนี้ มาร์กซ์จึงเชื่อว่าการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์และโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองของสังคมที่ดำรง อยู่เป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ในการวิเคราะห์ถึงเงื่อนไข ความพร้อม และความเป็นไปได้ ของการปฏิวัติ ที่สำคัญไม่แพ้กัน ในการทำให้ตัวเองแตกต่างไปจากนักคิดสังคมนิยม ร่วมสมัยที่หมกมุ่นกับแนวคิดที่เป็นอุดมคติ มาร์กซ์พัฒนาแนวคิด “วัตถุนิยม ประวัติศาสตร์” ในฐานะกุญแจสำคัญในการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ และเขียน *The Manifesto* ขึ้นมาเป็นตัวอย่างของการทำความเข้าใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เพื่อวางยุทธศาสตร์การปฏิวัติที่เป็นไปได้จริงในปัจจุบัน

ไม่เพียงเท่านั้น แม้จะยับยั้งการรื้อฟื้นชนบทกรรมนิยมประเพณีและ
 ภาพลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับไปเสียคนลงเพื่อสร้างความชอบธรรมให้การปกครอง
 ของไปเสียคนหลาน มาร์กซก็ตระหนักดีว่า การฉวยโอกาสนำเอาสิ่งที่เคยเกิดขึ้น
 ในอดีตมาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในทางการเมือง ไม่เว้นแม้กระทั่ง
 การปฏิวัติของฝ่ายที่เป็นตัวแทนพลังของความก้าวหน้าในสังคม ปรากฏการณ์ที่ว่านี้
 คือการ “ปลุกผี” ให้ลุกขึ้นมาจากหลุมศพทางประวัติศาสตร์ ผ่านการเอาชื่อเสียง
 เรืองนาม เครื่องแต่งกาย คำขวัญ สัญลักษณ์ และภาพลักษณ์ของมหาบุรุษหรือ
 ยุคสมัยที่ตายไปแล้ว มาใช้ซ้ำอีกครั้งในการประกอบสร้างอัตลักษณ์หรือการ
 “สวมหน้ากาก” ของผู้นำในโรงละครทางการเมืองยุคปัจจุบัน ในแง่นี้ *The Eighteenth*
Brumaire จึงนำเสนอมาร์กซ์ในฐานะนักคิดที่แปลกตาไปจากภาพจำที่มักจะผูกติด
 กับตัวเขา แทนที่จะสนใจเพียงแค่เรื่องของการผลิต การค้า การลงทุน และเทคโนโลยี
 ในยุคปัจจุบัน มาร์กซ์ไม่ได้ละเลยหากแต่เล็งเห็นความสำคัญของประเด็นเรื่อง
 อัตลักษณ์ ภาพลักษณ์ วาทกรรม และอุดมการณ์ที่หยิบยืมมาจากอดีตและสังอิทธิพล
 ต่อสังคมร่วมสมัย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาร์กซ์จะเข้าใจดีถึงอิทธิพลของอดีตที่ยังตกค้างอยู่ใน
 ปัจจุบันและความจำเป็นในการหยิบยืมสิ่งของที่เป็นของคนตายมาช่วยส่งเสริม
 การครองอำนาจของคนเป็น เขามองว่าการกระทำที่ว่ำนั้นพอจะเป็นเรื่องที่เข้าใจ
 ได้เฉพาะในภาวะที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจยังมีความล้าหลัง และผู้คนในสังคม
 ยังไม่สามารถเข้าใจได้ว่าการปฏิวัติที่จะนำพาสังคมให้ก้าวกระโดดไปข้างหน้าจะมี
 ลักษณะเป็นเช่นไร ในกรณีเช่นนี้ มาร์กซ์ไม่มีปัญหาแต่อย่างใดในการหยิบยืมเอาภาษา
 เครื่องแต่งกาย และภาพลักษณ์ในอดีตมาช่วยขับเคลื่อนพลังการปฏิวัติของมวลชน
 ยกตัวอย่างเช่น แกนนำนักปฏิวัติฝรั่งเศสหยิบยืมสัญลักษณ์ของอาณาจักรโรมัน
 อันยิ่งใหญ่มาช่วยในการปลุกกระดมมวลชนและสร้างความชอบธรรมให้การปฏิวัติ
 ของตนเอง ในทางตรงกันข้าม เมื่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมมีความก้าวหน้า
 สูงอม และพร้อมแล้วต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ อีกทั้งมหาชนในสังคมก็ตระหนัก
 ดีถึงความจำเป็นและพร้อมมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงที่ว่ำนั้น มาร์กซ์ไม่เห็นด้วย
 กับการหมกมุ่นอยู่กับอดีต อ้างถึงชนบทกรรมนิยมและประเพณีเพื่อปลุกกระดมมวลชน
 และปล่อยให้ประวัติศาสตร์เป็นตัวกำหนดปัจจุบัน ตัวอย่างของกรณีที่ว่านี้ก็คือ
 การปฏิวัติ 1848 ซึ่งมาร์กซ์กระแนะกระแหนว่าเป็นเพียงแค่การลอกเลียนการปฏิวัติ 1789
 ในขณะที่การปฏิวัติเมื่อปลายศตวรรษที่สิบแปดเกิดขึ้นภายใต้บริบทของระบบศักดินา
 การขึ้นมาผงาดของกรรมกรพี และการก่อตัวของกรรมกรอาชีพ การปฏิวัติในตอนกลาง

ศตวรรษที่สิบเก้าเกิดขึ้นภายใต้บริบทของระบบทุนนิยม การครองอำนาจของกรรมสิทธิ์ และการขยายตัวของกรรมาชีพ ด้วยบริบททางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันเช่นนี้ มาร์กซ์จึงเปรียบเทียบในเชิงเย้ยหยันไว้ว่า การปลุกผีนักปฏิวัติ 1789 ขึ้นมาเดินดินอีกครั้งในการปฏิวัติ 1848 มีลักษณะอิทธิพลเหลือและผิดที่ผิดทางจนน่าหัวเราะ ไม่ต่างกันกับการปลุกผีโปเลียนคนลุกขึ้นมาในยุคของนโปเลียนคนหลาน แทนที่จะปล่อยให้ประวัติศาสตร์ของคนตายกดทับลงบนป่าของคนเป็นตลอดไป มาร์กซ์เสนอว่า การปฏิวัติที่แท้จริงจะต้องเป็นการกำหนดชะตาตนเองของคนเป็นและ “ปล่อยให้คนตายฝังความตายของตน” ไปในหลุมศพทางประวัติศาสตร์เสียที (Marx, 1977c, p. 302)

ความย้อนแย้งระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าในยุคปัจจุบันกับความพยายามในการรื้อฟื้นระบอบการเมือง อุดมการณ์ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์จากในอดีตเพื่อถ่วงทาบกระแสของความเปลี่ยนแปลง คือแก่นเรื่องสำคัญของ *The Eighteenth Brumaire* และทำให้งานชิ้นนี้โดดเด่นและแตกต่างไปจากงานชิ้นอื่นๆ ของมาร์กซ์ โดยเฉพาะ *The Manifesto* และ *Preface to A Critique of Political Economy* [บทนำการวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง] (Marx, 1977a) ในขณะที่งานสองชิ้นหลังนำเสนอภาพใหญ่ของการทางประวัติศาสตร์ที่มีแต่จะเคลื่อนไปข้างหน้าและพลังของระบบเศรษฐกิจที่มีเหนือระบอบการเมือง อุดมการณ์ และวัฒนธรรม *The Eighteenth Brumaire* ยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่ประวัติศาสตร์ดูจะย่ำอยู่กับที่หรือกระทั่งถอยหลังเข้าคลอง อีกทั้งระบอบการเมือง อุดมการณ์ และวัฒนธรรมในอดีตยังมีอิทธิพลเป็นอย่างสูงในสังคม ฝังรากลึกอยู่ในชีวิตประจำวัน และขัดขืนต่อความเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากพัฒนาการในการผลิตและเทคโนโลยีพูดอีกแง่หนึ่งโดยใช้ศัพท์ของมาร์กซ์ก็คือ ระบบเศรษฐกิจซึ่งเปรียบเป็น “ฐาน” (base) ของสังคมไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นตัวกำหนดกลไกประวัติศาสตร์ให้เคลื่อนไปข้างหน้าเสมอไป ในบางครั้ง ระบอบการเมือง ปรัชญา อุดมการณ์ และวัฒนธรรม ซึ่งเปรียบเป็น “โครงสร้างส่วนบน” (superstructure) ของสังคม ก็ทำหน้าที่เป็นภูตผีปีศาจที่ถ่วงทาบความเจริญก้าวหน้าของสังคมและทำให้กลไกประวัติศาสตร์ยังคงจมปลักอยู่กับที่

ชนชั้น ความขัดแย้ง และอุดมการณ์

The Eighteenth Brumaire ยังมีความโดดเด่นเป็นอย่างยิ่งหากเราพิจารณาไปยังประเด็นเรื่องชนชั้นทางสังคมที่มาร์กซ์ได้นำเสนอในงานชิ้นนี้ ในขณะที่ความเข้าใจโดยทั่วไปเกี่ยวกับมาร์กซ์มักจะนำเสนอว่าเขาให้แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นที่แข็งทื่อ

และเหมารวม นั่นคือ แนวคิดที่ว่าสังคมทุนนิยมประกอบไปด้วยสองชนชั้น หนึ่งคือ กระฎุมพีที่ครอบครองทุน และสองคือกรรมมาชีพที่ขายแรงงาน ในทางตรงกันข้าม *The Eighteenth Brumaire* กลับฉายภาพให้เห็นถึงความซับซ้อนของชนชั้นในสังคมทุนนิยมฝรั่งเศส ไม่เพียงแต่กระฎุมพีกับกรรมมาชีพจะเป็นสองชนชั้นสำคัญที่ต่อสู้ปะทะกันอย่างเข้มข้นในทางการเมือง หากแต่สังคมดังกล่าวยังประกอบไปด้วยชนชั้นคักดินซึ่งเป็นชนกเทศที่ตักต่างมาจากกระบอบเก่า ชนชั้นนี้ประกอบไปด้วยขุนนางเจ้าที่ดินและสมาชิกราชวงศ์ที่จ้องจะล้มระบอบสาธารณรัฐและรื้อฟื้นระบอบราชาธิปไตย ไม่เพียงเท่านั้น ฝรั่งเศสยังมีชาวนาซึ่งถือเป็นชนชั้นที่มีขนาดประชากรใหญ่ที่สุดของประเทศและเป็นฐานเสียงที่สำคัญที่สุดสำหรับนักการเมืองที่ต้องการชนะการเลือกตั้ง

ใน *The Eighteenth Brumaire* มาร์กซยังชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างทางสังคมของฝรั่งเศสมีความซับซ้อนมากไปกว่านั้น นอกเหนือไปจากชนชั้นต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา มาร์กซยังวิเคราะห์ว่าสังคมฝรั่งเศสมีกลุ่มทางสังคมที่ยากในการจัดแบ่งประเภทให้อยู่ภายใต้กรอบของชนชั้น กลุ่มที่ว่านี้ก็คือ ข้าราชการ ทหาร และกลุ่มคนที่มาร์กซเรียกขานว่า “lumpenproletariat” หรือ “พวกเศษเดนสังคม” ซึ่งหมายถึงประชากรที่อยู่ล่างสุดของโครงสร้างทางสังคม ว่างาน ไร่จิตสำนึกทางการเมือง กักขฬะ ไร่ศีลธรรม และอันตรราย (Marx, 1977c, p. 322) ที่น่าสนใจมากไปกว่านั้น มาร์กซตีแผ่ให้เห็นว่า กระทั่งในชนชั้นเดียวกันเองก็มีการแบ่งเป็นกลุ่มหรือมุ่งทางการเมืองที่ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องต้องกันเสมอไป ตัวอย่างที่เด่นชัดก็คือ ชนชั้นกระฎุมพี หากแบ่งชนชั้นนี้ตามบทบาทในระบบเศรษฐกิจ สังคมฝรั่งเศสก็จะมีทั้งกระฎุมพีเจ้าของโรงงาน กระฎุมพีผู้ประกอบการรายย่อยหรือ “กระฎุมพีน้อย” และกระฎุมพีพาณิชย์และการเงิน หากแบ่งตามบทบาททางการเมือง กระฎุมพีฝรั่งเศสก็จะประกอบไปด้วยกระฎุมพีนักการเมืองที่กุมอำนาจการเมืองในรัฐสภากับกระฎุมพีมวลชนที่กุมอำนาจเศรษฐกิจในตลาด และหากแบ่งตามอุดมการณ์ทางการเมือง กระฎุมพีฝรั่งเศสก็จะแบ่งออกเป็นกระฎุมพีสาธารณรัฐนิยมและกระฎุมพีนิยมเจ้ากระทั่งในหมู่กระฎุมพีประเภทหลัง การแบ่งออกเป็นกลุ่มก่อนทางการเมืองก็ยังปรากฏให้เห็น ฝั่งแรกเป็นกระฎุมพีนิยมเจ้าที่จงรักภักดีต่อราชวงศ์บูร์บง (House of Bourbon) ซึ่งเป็นราชวงศ์ดั้งเดิมก่อนการปฏิวัติฝรั่งเศส ส่วนอีกฝั่งหนึ่งเป็นกระฎุมพีนิยมเจ้าที่จงรักภักดีต่อราชวงศ์ออร์เลอ็อง (House of Orléans) ซึ่งครองราชบัลลังก์ฝรั่งเศสก่อนที่จะเกิดการปฏิวัติครั้งล่าสุดและการสถาปนาระบอบสาธารณรัฐอีกครั้งในปี 1848

แทนที่จะอธิบายความผันผวนทางการเมืองในฝรั่งเศสช่วงกลางศตวรรษที่สิบเก้าด้วยแนวคิดเรื่องชนชั้นในแบบแข็งทื่อ *The Eighteenth Brumaire* ทำการศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองดังกล่าวผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นตลอดจนกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ผ่านการแย่งชิงผลประโยชน์และการชิงไหวชิงพริบทางการเมือง และการสร้างพันธมิตรทางการเมืองระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ในสามช่วงเวลาสำคัญดังต่อไปนี้ (Cowling & Martin, 2002, pp. 3-4)

ช่วงแรกคือ การก่อตัวและการลุกฮือของประชาชนในการปฏิวัติ 1848 หลังจากที่ดินรกร้างมาสิบแปดปีด้วยการสนับสนุนของขุนนางเจ้าที่ดินและกรรมสิทธิ์การเงิน ระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสถูกล้มล้างด้วยพลังของประชาชนในการปฏิวัติครั้งนั้น ดังที่มาร์กซ์ได้วิเคราะห์ไว้ คนกลุ่มหลังประกอบไปด้วยชนชั้นทางสังคมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกรรมสิทธิ์สาธารณรัฐนิยม กรรมสิทธิ์เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม กรรมสิทธิ์น้อย ชาวนา และกรรมสิทธิ์ที่ต่างก็ไม่พอใจและเสียประโยชน์จากระบบการปกครองที่ครองอำนาจโดยขุนนางเจ้าที่ดินและกรรมสิทธิ์การเงิน

ช่วงที่สองคือ การขึ้นสู่ตำแหน่งของโบนาปาร์ตผ่านการเลือกตั้งในปลายปี 1848 แม้ว่าโบนาปาร์ตจะเพิ่งเริ่มเข้าสู่เวทีทางการเมืองได้ไม่กี่ปี ไม่เคยทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันในชีวิตมาก่อน และไม่ได้มีความสามารถใดๆ เป็นจริงเป็นจัง การป่าวประกาศถึงความเกี่ยวข้องของทางสายเลือดกับนโยบายคนกลางและการอาสาพาความยิ่งใหญ่ให้กลับมาสู่แผ่นดินฝรั่งเศสอีกครั้งก็ทำให้โน้มน้าวคนหลายคนได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นในการเลือกตั้งประธานาธิบดีหลังการปฏิวัติ 1848 ในคราวนี้ก็เช่นเดียวกันที่ปรากฏการณ์ทางการเมืองได้รับการอธิบายโดยมาร์กซ์ว่าเป็นผลมาจากการสนับสนุนจากชนชั้นที่หลากหลาย ไม่เพียงแต่โบนาปาร์ตจะมีฐานเสียงหลักเป็นชาวนา กรรมสิทธิ์เจ้าของโรงงาน กรรมสิทธิ์น้อย และกรรมสิทธิ์ หากแต่เขายังได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากข้าราชการและกองทัพ ตัวแสดงที่หลากหลายเหล่านี้เห็นตรงกันว่าโบนาปาร์ตมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำประเทศและรักษาผลประโยชน์ทางชนชั้นของตนมากกว่าผู้นำของรัฐบาลชั่วคราวที่ถูกตั้งขึ้นมาหลังการปฏิวัติและไม่สามารถนำพาประเทศออกจากความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ความนิยมชมชอบของมหาชนจากหลายชนชั้นที่มีต่อโบนาปาร์ตสะท้อนออกมาให้เห็นเป็นอย่างดีในผลการเลือกตั้งครั้งประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศส เขาได้รับคะแนนเสียงกว่า 5.4 ล้านเสียงจากผู้ลงคะแนนทั่วประเทศ 7.5 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนที่สูงถึง 74% (“1848 French,” 2023)

ช่วงสุดท้ายคือ การรัฐประหารในปี 1851 แม้ว่าการยึดอำนาจรัฐของโบนาปาร์ตจะอาศัยการใช้กำลังข่มขู่ของกองทัพและความยินยอมพร้อมใจของข้าราชการ มาร์กซ์ตีแผ่ให้เห็นว่ารัฐประหารในครั้งนั้นสำเร็จได้ก็เพราะแรงสนับสนุนจากกลุ่มทางสังคมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกระฎุมพีการเงิน ชุนนางเจ้าที่ดิน กระฎุมพีเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม และพวกเศษเดนสังคม ในมุมมองของมาร์กซ์ แม้กลุ่มคนเหล่านี้จะมีพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน พวกเขามีผลประโยชน์ที่ตรงกันในการสนับสนุนให้โบนาปาร์ตยึดอำนาจรัฐและสถาปนาระบอบเผด็จการ ตรงกันข้ามกับระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่ถูกมองกันว่าเป็นระบอบที่ไร้ประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ เต็มไปด้วยนักการเมืองที่เอาแต่ถกเถียงกันมากกว่าออกนโยบายที่ปฏิบัติได้จริง และปล่อยให้มีการชุมนุมประท้วงของประชาชนบนถนนอยู่ร่ำไป ระบอบเผด็จการของโบนาปาร์ตกลับเป็นความหวังของผู้คนจำนวนมากที่อยากเห็นบ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย มีความมั่นคง เศรษฐกิจดี และทรัพย์สินส่วนบุคคลได้รับการปกป้องคุ้มครอง กระแสสังคมที่สนับสนุนการก่อรัฐประหารและการสถาปนาระบอบเผด็จการของโบนาปาร์ตสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างแจ่มชัดในการทำประชามติหลังรัฐประหารผ่านพ้นไปได้ไม่กี่สัปดาห์ ประชามติในครั้งนั้นเป็นการสอบถามประชาชนคนฝรั่งเศสว่า พวกเขาเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้โบนาปาร์ตคงไว้ซึ่งอำนาจในการปกครองต่อไป ในหมู่ผู้ลงประชามติทั้งหมด 8.1 ล้านคน มีผู้ที่เห็นด้วยกับระบอบการปกครองเผด็จการของโบนาปาร์ต 7.4 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 92 เลยทีเดียว (“1851 French,” 2023)

แม้ว่าโบนาปาร์ตดูจะมีฐานเสียงของตนที่มาจากหลายชนชั้นในสังคม *The Eighteenth Brumaire* ให้ความสนใจไปที่สองชนชั้นที่มีบทบาทสำคัญในการกรุยทางให้กับการยึดอำนาจรัฐของเขา ชนชั้นแรกคือ ชาวนา ด้วยเหตุที่ชาวนาเป็นชนชั้นที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าความนิยมชมชอบโบนาปาร์ตในหมู่ชาวนาจะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้โบนาปาร์ตชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีอย่างถล่มทลายและทำรัฐประหารได้อย่างสำเร็จโดยไม่มีการลุกฮือของมหาชน ในมุมมองของมาร์กซ์ สาเหตุที่ชาวนาสันับสนุนโบนาปาร์ตนั้นมาจากทั้งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โครงสร้างสังคม และอุดมการณ์ ในแง่ของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ชาวนาฝรั่งเศสมีที่ดินทำกินของตนเองนับตั้งแต่การสิ้นสุดลงของระบบศักดินาและการบังคับใช้กฎหมายการถือครองที่ดินในยุคของจักรพรรดินโปเลียนที่หนึ่ง ด้วยเหตุที่ชาวนายังพอจะมีปัจจัยในการผลิตเพื่อประทังชีพอยู่ในสังคม ชาวนาจึงต่างไปจากกรรมาชีพที่ต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมที่เป็นอยู่อย่างฉับพลัน

และถอนรากถอนโคน กล่าวคือ ชาวนาต้องการรัฐบาลที่เข้มแข็ง ปกป้องการถือครองที่ดินทำกินของชาวนา และไม่เก็บภาษีในอัตราที่สูงเพื่อเอาเงินไปอุดหนุนกรรมกรที่มีชีวิตอย่างแร้นแค้นในเมืองอุตสาหกรรม ซึ่งความต้องการที่ว่านี้ได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีจากโบนาปาร์ต ผู้นำเสนอว่าตนเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเสรีภาพทางการเมืองและการปกป้องสิทธิที่ดินทำกิน

ในแง่โครงสร้างสังคม ตรงกันข้ามกับกรมาชีพในเมืองอุตสาหกรรม ชาวนาอยู่กันอย่างกระจัดกระจายในพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลในชนบท ไม่มีช่องทางในการสื่อสารและสร้างจิตสำนึกทางชนชั้นร่วมกัน ไม่มีการรวมกลุ่มกันทางการเมืองที่เป็นทางการ และไม่มีพรรคการเมืองเป็นของตนเอง ดังที่มาร์กซ์ได้เปรียบเปรยเอาไว้ แม้ว่าชาวนาจะมีจำนวนมหาศาล เมื่อพวกเขามารวมตัวกันในพื้นที่เดียวกัน พวกเขาก็เป็นได้แค่ “มันฝรั่งหลายลูกที่ถูกมัดรวมกันในถุง” แทนที่จะเป็นพลังทางการเมืองที่เป็นหนึ่งเดียวและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทางการเมือง (Marx, 1977c, p. 317) กระนั้นก็ตาม เช่นเดียวกับทุก ๆ ชนชั้นในสังคม ชาวนามีผลประโยชน์ที่จะต้องปกป้องและจำต้องมีตัวแทนทางการเมืองในการปกป้องผลประโยชน์ของพวกเขา ในมุมมองของมาร์กซ์ ปัญหาใหญ่ของชาวนาก็คือภาวะของการไร้ซึ่งพลังทางการเมืองและจิตสำนึกทางการเมือง และนั่นก็ทำให้ “พวกเขาไม่สามารถเป็นตัวแทนให้กับตนเองได้ พวกเขาจำต้องมีคนมาทำหน้าที่เป็นตัวแทนให้” (Marx, 1977c, p. 318) นี่คือช่องโหว่ในทางการเมืองที่รอให้คนเข้ามาเติมเต็มมาเนิ่นนาน และโบนาปาร์ตก็ฉวยโอกาสได้เป็นอย่างดีด้วยการอาสาว่าตนเองจะเป็นปากเป็นเสียงให้กับชาวนา แม้ว่าตัวเขาเองจะไม่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเกษตรกรรมเลยก็ตาม

ในแง่อุดมการณ์ ชาวนาฝรั่งเศสคือชนชั้นที่ยังมุงายกับเรื่องลัทธิเหวือธรรมชาติ ยึดโยงกับประเพณีและค่านิยมโบราณ และยังไม่ลืมนไปเสียคนที่หนึ่งซึ่งนำความยิ่งใหญ่มาสู่ชนชาติฝรั่งเศส เท่านั้นยังไม่พอ แม้ว่าจักรพรรดินโปเลียนที่หนึ่งจะเสียชีวิตไปนานแล้ว ชาวนายังเชื่อกันมาตลอดว่าจะมีคนจากตระกูลนโปเลียนอีกคนหนึ่งที่จะเข้ามาครอบงำฝรั่งเศสจากวิกฤตการณ์เมือง ยกเว้นแต่ความเป็นอยู่ของชาวนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม และปลุกความเกรียงไกรของชนชาติฝรั่งเศสให้ฟื้นคืนขึ้นมาอีกครั้ง ในการวิเคราะห์ของมาร์กซ์ อุดมการณ์ที่แพร่หลายเช่นนี้ในหมู่ชาวนาดำรงอยู่อย่างประจวบเหมาะับตอนที่นโปเลียนคนหลานกระโจนเข้าสู่เวทีการเมือง แม้ว่าจะห่างไกลจากกลุ่ของตนเองทั้งในความสามารถในการตอบสนองการณ์การเมือง และภาวะผู้นำ นโปเลียนคนหลานก็มีความเชื่อว่าสักวันตนเองจะต้องเดินตามรอยเท้าของนโปเลียนคนลูงเนื่องจากมันเป็นโชคชะตาของเขาที่ฟ้า

ได้ลืตเอาไว้ล่วงหน้าแล้ว ด้วยเหตุนี้เอง หากโบนาปาร์ตจะถูกมองว่าเป็นคนบ้า ที่เชื่อว่าตนเองจะขึ้นมาเป็นนโปเลียนคนใหม่ของฝรั่งเศส เขาย่อมไม่ได้บ้าเพียงแค่คนเดียว หากแต่มีชาวนาจำนวนมหาศาลทั่วประเทศที่พร้อมจะบ้าไปกับเขาด้วย

อีกชนชั้นหนึ่งที่มาร์กซ์ให้ความสนใจเป็นพิเศษในฐานะพลังทางสังคมที่กรุยทางให้กับระบอบเผด็จการของโบนาปาร์ตก็คือ กระฎุมพี ตรงกันข้ามกับ *The Manifesto* ที่นำเสนอตัวแบบกระฎุมพีผู้มีความกล้าหาญ นำการปฏิวัติอย่างถอนรากถอนโคน และเป็นสัญลักษณ์ของความก้าวหน้า เหตุผล และการพิทักษ์เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย *The Eighteenth Brumaire* กลับนำเสนอกระฎุมพีของฝรั่งเศสในฐานะชนชั้นที่ซื่อสัตย์ หวาดกลัวความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ผักผ่อนอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมเป็นปฏิกิริยาต่อการปฏิวัติ และมีแนวโน้มที่จะนำพาสังคมถอยห่างจากระบอบประชาธิปไตย ดังที่มาร์กซ์ได้วิเคราะห์ไว้ หลังจากทีระบอบราชาธิปไตยที่ถูกอำนาจโดยขุนนางเจ้าที่ดินและกระฎุมพีการเงินถูกล้มล้างโดยการปฏิวัติของมวลชน ในปี 1848 รัฐบาลชั่วคราวภายใต้ระบอบสาธารณรัฐที่ได้รับการสถาปนาขึ้นมาใหม่ได้ออกนโยบายหลายอย่างที่มึเป้าหมายเพื่อการเสริมสร้างการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยและการช่วยเหลือชนชั้นกรรมาชีพ ยกตัวอย่างเช่น การมอบสิทธิในการเลือกตั้งให้กับพลเมือง (ผู้ชาย) โดยไม่มีการกีดกันในเรื่องชนชั้น การปกป้องเสรีภาพในการรวมกลุ่มทางการเมือง การแสดงออกทางการเมือง และการสื่อสาร การลดชั่วโมงทำงานในโรงงานให้เหลือสิบชั่วโมงต่อวัน การก่อตั้งโรงฝึกงานแห่งชาติ (national workshops) การจ้างงานเต็มอัตราโดยรัฐ และการยกเลิกโทษจำคุกที่มาจากความเป็นหนี้ (Sakellaropoulos, 2020, pp. 37–38) นโยบายเช่นนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อรัฐบาลชั่วคราว เนื่องจากรัฐบาลต้องการเอาใจกรรมาชีพซึ่งเป็นชนชั้นสำคัญที่รวมพลกับกระฎุมพีในการปฏิวัติที่เพิ่งผ่านพ้นไป ไม่เพียงเท่านั้น รัฐบาลยังต้องการสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบใหม่ที่เพิ่งก่อตั้งได้ไม่นานด้วยการออกนโยบายที่เอาใจมหาชนคนชั้นล่างซึ่งล้วนถูกพรากสิทธิและเสรีภาพของตนมาอย่างยาวนานภายใต้ระบอบเก่า

อย่างไรก็ดี ดังที่มาร์กซ์ได้นำเสนอ เมื่อระบอบใหม่เริ่มจะลงหลักปักฐานได้ และกระแสการปฏิวัติค่อย ๆ ซาลงไป กระฎุมพีก็เริ่มสำแดงธาตุแท้ของตนออกมาให้เห็น ชนชั้นนี้ชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกหลังการปฏิวัติ และก่อตั้งรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นมาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชนชั้นตนเอง รัฐบาลของกระฎุมพีไม่เพียงแต่ยกเลิกนโยบายที่เอาใจชนชั้นแรงงานทั้งหมด หากแต่ทำการปราบปราม

แกนนำขบวนการเคลื่อนไหวกรรมมาชีพ ซ้ำร้ายมากไปกว่านั้น เมื่อกรรมมาชีพตอบโต้ความเป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิวัติของกรรมพิด้วยการลุกฮือครั้งใหญ่ในเหตุการณ์ที่ชื่อ “การจลาจลเดือนมิถุนายน” (June Days uprising) รัฐบาลหันมาใช้ความรุนแรง ล้อมปราบกรรมมาชีพอย่างเหี้ยมโหดและทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บกว่าหนึ่งหมื่นคน ความเป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิวัติของกรรมพิยังสะท้อนให้เห็นผ่านการที่รัฐบาลประกาศยกเลิกนโยบายที่ส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ในมุมมองของมาร์กซ์ หากมองกันอย่างผิวเผิน ปรากฏการณ์ที่กรรมพิบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ย้อนแย้งในตนเองอยู่ไม่น้อย เนื่องจากชนชั้นนี้มักจะถูกมองว่าเป็นชนชั้นที่เรียกร้อง ส่งเสริม และปกป้องสิทธิเสรีภาพ และคำนิยมตามระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม หากเราพิจารณาไปที่การต่อสู้ทางชนชั้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวก็เป็นเรื่องที่เราเข้าใจได้ไม่ยาก กล่าวคือ ด้วยเหตุที่กรรมพิหวาดกลัวว่ากรรมมาชีพจะผลักดันให้กระแสการปฏิวัติมีลักษณะถอนรากถอนโคนมากขึ้นเรื่อย ๆ และอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการถือครองทรัพย์สินและความมั่งคั่งในสังคม กรรมพิจึงพร้อมที่จะใช้ทุกวิถีทางในการปราบปรามขบวนการเคลื่อนไหวของกรรมมาชีพ ไม่ว่าจะเป็นไปทางตรงหรืออ้อม บ่อนทำลายระบอบการปกครองประชาธิปไตยหรือไม่ก็ตาม

ไม่เพียงเท่านั้น แม้ว่า *The Eighteenth Brumaire* จะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มย่อย ๆ ที่ประกอบกันเป็นชนชั้นกรรมพิ มาร์กซ์ยังคงย้ำเตือนผู้อ่านอยู่เสมอว่า ภายใต้ความแตกต่าง ความขัดแย้ง และการปะทะกันเองของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่กรรมพิ ชนชั้นที่วุ่นวายนี้ก็จะรวมกันเป็นหนึ่งเสมอเมื่อใดก็ตามที่ผลประโยชน์ของชนชั้นตนเองกำลังถูกคุกคาม ตัวอย่างที่เด่นชัดก็คือ ความขัดแย้งระหว่างกรรมพิสาธารณรัฐกับกรรมพินิยมเจ้า การแย่งชิงอำนาจระหว่างกรรมพินิยมเจ้าที่จงรักภักดีต่อราชวงศ์บูร์บงกับกรรมพินิยมเจ้าที่จงรักภักดีต่อราชวงศ์ออร์เลอ็อง และความไม่ลงรอยกันระหว่างกรรมพิที่ครองอำนาจรัฐสภาและกรรมพิที่ครองความมั่งคั่งในตลาด ในมุมมองของมาร์กซ์ หากเราพิจารณาปรากฏการณ์ที่กล่าวมานี้อย่างผิวเผิน เราอาจจะพานคิดไปได้ว่าการเมืองฝรั่งเศสนั้นมีความแตกต่างหลากหลายและกระจัดในกลุ่มที่ได้ชื่อว่าเป็นชนชั้นกรรมพิก็ยิ่งขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนยากที่จะเหมารวมให้เป็นชนชั้นเดียวกันได้ กระนั้นก็ดี หากพิจารณาให้ลึกลงไปมากขึ้นโดยเฉพาะตอนที่ชนชั้นนี้เผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ทางการเมือง เช่น การลุกฮือของมวลชนและการปฏิวัติที่ถูกขับเค้นโดยกรรมมาชีพ เราย่อมจะเห็นถึงธาตุแท้ที่กรรมพิแสดงออกมาในยามคับขัน

เพราะไม่ว่ากระแสปักกลุ่มต่าง ๆ จะอ้างว่าตนเองสมานาตามอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน เช่นไร เมื่อใดก็ตามพวกเขาเกิดความหวาดกลัวว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตน กำลังถูกคุกคาม พวกเขาที่พร้อมที่จะรวมกันเป็นหนึ่งและแสดงพลังปฏิกริยาโต้กลับของตนออกมาให้เห็น ไม่ว่าจะเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน การปิดกั้นเสรีภาพของสื่อสารมวลชน การปราบปรามขบวนการเคลื่อนไหวของกรรมกร และที่เลวร้ายกว่านั้นก็คือ การสนับสนุนการเมืองที่ไร้ความสามารถอย่างโบนาปาร์ต ให้ขึ้นสู่อำนาจและเห็นดีเห็นงามไปกับการรัฐประหารของเขา (Marx, 1977c, p. 309)

รัฐกับการปฏิวัติ

ใน *The Manifesto* มาร์กซได้ให้บทวิเคราะห์ที่ตรงไปตรงมาเกี่ยวกับรัฐ นั่นคือรัฐเป็นเพียงเครื่องมือของชนชั้นกรรมพีในการครองอำนาจและปกป้องผลประโยชน์ของชนชั้นดังกล่าว ดังที่เขากล่าวว่ “อำนาจของรัฐสมัยใหม่เป็นแต่เพียงคณะกรรมการจัดการธุรกิจร่วมกันของชนชั้นนายทุนทั้งชนชั้นเท่านั้นเอง” (Marx & Engels, 1977, p. 223) เช่นเดียวกัน ใน *Preface to A Critique of Political Economy* มาร์กซให้บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่ดูจะเป็นกลไกที่แข็งทื่อและไม่ซับซ้อน นั่นคือ ระบบเศรษฐกิจที่เปรียบเป็น “ฐาน” ของสังคมเป็นตัวกำหนดการเมือง รูปแบบการปกครอง ปรัชญา กฎหมาย การศึกษา อุดมการณ์ และวัฒนธรรม ซึ่งเปรียบเป็น “โครงสร้างส่วนบน” ของสังคม บทวิเคราะห์ดังที่กล่าวมานี้ทรงพลังและสร้างภาพจำที่ฝังแน่นอยู่ในความเข้าใจของคนทั่วไปเมื่อใดก็ตามที่มีการกล่าวถึงชื่อของมาร์กซและแนวคิดของเขาเกี่ยวกับการเมือง กล่าวคือ มาร์กซมักจะได้รับการตีความว่าเขาเป็นนักคิดที่ไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นทางการเมืองเท่ากับประเด็นทางเศรษฐกิจ เขาไม่คิดว่ารัฐมีความสำคัญหรือควรค่าในการศึกษาเท่ากับตลาดและโรงงาน และเขาไม่ได้เห็นว่ารัฐหรือผู้ปกครองมีอิสระเป็นของตนเองแต่อย่างใด หากแต่เป็นเพียงเครื่องมือของชนชั้นนายทุนและถูกกำหนดบทบาทที่ตายตัวเอาไว้แล้วภายใต้โครงสร้างระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม *The Eighteenth Brumaire* ได้ท้าทายความเข้าใจโดยทั่วไปที่ว่านี้ด้วยการนำเสนอแนวคิดที่โดดเด่นหลายประการ

ประการแรกงานเขียนของมาร์กซชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงช่วงเปลี่ยนผ่านในประวัติศาสตร์การเมืองของฝรั่งเศส ซึ่งมีลักษณะพิเศษอยู่ที่ภาวะสุญญากาศทางการเมืองและยังไม่มีชนชั้นใดสามารถครองอำนาจรัฐได้อย่างสมบูรณ์ (class equilibrium) (Sakellariopoulos, 2020, p. 35) แม้ว่ากระแสปักจะขึ้นมาผงาดในฐานะชนชั้นที่มี

ความมั่งคั่งมากที่สุดในครั้งแรกของศตวรรษที่สิบเก้า ชนชั้นนี้ก็ยังไม่มีพลังมากพอในการล้มระบอบเก่าให้สิ้นซาก อีกทั้งยังมีความซื่อสัตย์ เกรงใจ และพร้อมจะประนีประนอมกับขุนนางเจ้าที่ดินและสถาบันกษัตริย์ ไม่เพียงเท่านั้น กระฎุมพียังไม่มี การรวมพลังกันเป็นชนชั้นที่มีความเป็นปึกแผ่น หากแต่ยังคงแยกกันเป็นก๊กเป็นเหล่าต่างคนต่างอยู่ และขัดแย้งกันเอง ในขณะเดียวกัน แม้กรรมาชีพจะขยายตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามพัฒนาการของทุนนิยมฝรั่งเศสและขบวนการเคลื่อนไหวสังคมนิยมก็เป็น ที่นิยมมากขึ้นในสังคม กรรมาชีพก็ยังขาดการจัดตั้งที่เข้มแข็ง ขาดพรรคการเมือง ของตนเอง และยังไม่กำลังมากพอที่จะต่อสู้กับกระฎุมพีและยึดรัฐในรูปแบบม้วนเดียวจบ ที่สำคัญคือ ตัวแสดงและชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นขุนนางเจ้าที่ดิน สถาบัน กษัตริย์ ชาวนา ข้าราชการ และกองทัพ ก็ต้องการยึดเออำนาจอธิปไตยมาเป็นของตน ไม่ต่างกัน แต่ประสบปัญหาตรงที่ไพร่พลของตนไม่มีกำลังมากพอที่จะกระทำการ ได้อย่างสำเร็จ นี่คือภาวะที่อำนาจอภิบาลอยู่ในสภาพติดหล่ม ชะงักงัน และกลืน ไม่เข้าคายไม่ออก ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ในรัฐ และเป็นภาวะที่รัฐไม่จำเป็นที่จะต้อง ถูกครอบงำด้วยชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งเป็นการเฉพาะ ในทางตรงกันข้าม มันกลับเป็น ภาวะสุญญากาศที่เปิดช่องให้โบนาปาร์ตได้ฉกฉวยโอกาสในการแสดงบทบาท เป็นผู้นำในยามวิกฤตและอาสาเข้ามาแก้ไขภาวะชะงักงันทางการเมือง ภายใต้ระบอบ การปกครองของเขา แทนที่จะเป็นชนชั้นหนึ่งใช้อำนาจอธิปไตยปกครองชนชั้นอื่น ๆ ที่เหลือ ในสังคม มันกลับเป็นคนเพียงคนเดียวที่ใช้อำนาจอธิปไตยปกครองชนชั้นทุก ๆ ชนชั้น ในสังคม ซึ่งต่างก็ขาดพลังในการขึ้นมาเป็นชนชั้นผู้ปกครองเสียเอง

ประการที่สอง *The Eighteenth Brumaire* นำเสนอแนวคิดสำคัญที่ได้รับการเรียกขานโดยนักคิดมาร์กซิสต์ว่า “อิสระเชิงสัมพัทธ์ของรัฐ” (relative autonomy of the state) (Jessop, 2002, p. 181; Wetherly, 2002, p. 195) แทนที่จะถูกกำหนด บทบาทอย่างตายตัวโดยระบบเศรษฐกิจและปฏิบัติตามคำสั่งของชนชั้นกระฎุมพี อย่างเชื่อง ๆ รัฐที่มาร์กซ์นำเสนอในงานชิ้นนี้กลับเป็นรัฐที่พร้อมจะออกนโยบายที่ขัด กับความต้องการของกระฎุมพีในบางกรณีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของโครงสร้างสังคม ในภาพรวมเอาไว้ ยกตัวอย่างเช่น แม้ว่ารัฐบาลของโบนาปาร์ตจะให้ความสำคัญกับการ ปกป้องผลประโยชน์ของกระฎุมพี ผ่านการออกนโยบายที่มุ่งเน้นการสร้าง เสถียรภาพทางการเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ การส่งเสริม อุตสาหกรรมและการค้า และการปราบปรามขบวนการเคลื่อนไหวสังคมนิยม รัฐบาล ชุดเดียวกันนี้ก็มิละเลยชาวนาซึ่งเป็นฐานเสียงสำคัญของระบอบโบนาปาร์ต และพร้อมที่จะออกนโยบายในเชิงประชานิยมเพื่อเอาใจชาวนาในชนบท แม้ว่านโยบาย

ที่ว่านี้จะไม่ถูกใจระบอบฟาสซิสต์ตามที่ (Marx, 1977c, p. 320) ไม่เพียงเท่านั้น ในขณะที่ระบอบฟาสซิสต์ในรัฐสภาออกกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการเลือกตั้งของพลเมือง เนื่องจากหวาดกลัวพลังของประชาชนคนชั้นล่างที่ต้องการความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โบนาปาร์ตในฐานะที่เป็นประธานาธิบดีกลับสร้างภาพว่าตนเองเป็นคนที่เชื่อในระบบประชาธิปไตย ปกป้องสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน และเชื่อในเสียงของมหาชน โดยเฉพาะหลังการรัฐประหาร นโปเลียนถึงกับรื้อฟื้นสิทธิในการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปขึ้นอีกครั้ง เพียงเพื่อให้ประชาชนได้ไปหย่อนบัตรลงประชามติรับรองให้เขาเป็นเผด็จการที่มีความชอบธรรม ตัวอย่างที่ยกมานี้สะท้อนให้เห็นเป็นอย่างดีว่าในบางกรณี ผู้นำรัฐอาจกระทำการอันใดที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของระบอบฟาสซิสต์ใดกลุ่มหนึ่ง หากผู้นำรัฐคนนั้นเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ เสถียรภาพทางการเมือง และความสงบของสังคมโดยรวม ซึ่งภาวะดังกล่าวนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการสะสมทุนในระบบเศรษฐกิจในระยะยาว และจะเป็นผลดีต่อระบอบฟาสซิสต์เองในที่สุด

ประการที่สาม *The Eighteenth Brumaire* ชัดเจนให้เห็นถึงความสำคัญของข้าราชการและทหารในฐานะปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับการเมือง แม้ว่ามาร์กซ์จะเน้นย้ำอยู่เสมอในงานเขียนหลายชิ้นของเขาว่ารัฐคือเครื่องมือในการปกครองของชนชั้นระบอบฟาสซิสต์และหนึ่งในการกิจสำคัญของกรรมมาชีพในการปฏิวัติคือการยึดอำนาจรัฐ ในงานเขียนชิ้นนี้ มาร์กซ์กลับให้บทวิเคราะห์ที่ตีแผ่กลไกของรัฐที่ทรงพลังดังเป็น “เครื่องจักร” ที่ทำงานได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยเจ้านายคอยควบคุมและมีขนาดมหึมาจนยากที่จะถูกควบคุมโดยชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งได้อย่างง่ายดาย ดังที่มาร์กซ์วิเคราะห์ได้ รัฐฝรั่งเศสมีข้าราชการพลเรือนและทหารจำนวนมหาศาลที่กินเงินเดือนของรัฐ คนกลุ่มนี้เปรียบเป็นดัง “ผลิต” ที่เกาะกินรัฐ อาศัยประโยชน์จากตำแหน่งของตน และพร้อมที่จะทำทุกวิถีทางในการรักษาสถานะและตำแหน่งแห่งที่ของตนในโครงสร้างของรัฐเอาไว้ (Marx, 1977c, p. 316) ด้วยเหตุนี้เอง พวกเขาจึงมักจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในทางการเมือง โดยเฉพาะการลดทอนอำนาจรัฐผ่านการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ไม่เพียงเท่านั้น มาร์กซ์ยังชี้ให้เห็นว่า กองทัพของฝรั่งเศสคือกลไกของรัฐที่มีขนาดมหึมาและเคยสร้างชื่อเสียงเกรียงไกรในยุโรปเมื่อตอนต้นไปเสียคนแรกยังเป็นจอมทัพ อย่างไรก็ดี เมื่อจักรวรรดิที่หนึ่งล่มสลายลง กองทัพก็ตกต่ำลง ถูกดูแลโดยประชาชน และเปรียบเป็นดังยักษ์ใหญ่ที่หลับใหลในทางการเมือง และรอวันให้มีผู้นำคนใหม่มาปลุกให้ฟื้นคืนกำลังอีกครั้ง บริบททางประวัติศาสตร์

เช่นนี้เองเกิดขึ้นอย่างประจวบเหมาะกับการกระโจนเข้าสู่เวทีการเมืองของโบนาปาร์ต ด้วยการนำเสนอว่าตนเองไม่ได้รับใช้ชนชั้นใดเป็นพิเศษหากแต่เป็นตัวแทนของประชาชนทุกคน พร้อมอาสาเข้ามาแก้ไขวิกฤตของชาติ และพร้อมที่จะนำพาฝรั่งเศสให้กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง โบนาปาร์ตฉวยโอกาสได้ดีในการยึดครองความนิยมในหมู่ข้าราชการและทหาร เพราะแทนที่จะปฏิรูประบอบราชการหรือจำกัดบทบาทของกองทัพในทางการเมือง เขากลับเพิ่มการรวมศูนย์อำนาจรัฐ ขยายระบอบราชการให้มีขนาดใหญ่ขึ้น นำพากองทัพเข้าทำการรัฐประหาร และรื้อฟื้นแสนยานุภาพของจักรวรรดิฝรั่งเศสขึ้นมาอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้เอง รัฐที่ได้รับการนำเสนอโดยมาร์กซ์ในที่นี้จึงไม่ใช่รัฐที่ไร้ชีวิตจิตใจและพร้อมที่จะถูกชักใยโดยชนชั้นใดชนชั้นหนึ่ง หากแต่มันดูจะมีชีวิตเป็นของตนเอง มีผลประโยชน์เป็นของตนเอง และพร้อมที่จะทำทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดของตนเอง

ประการสุดท้าย *The Eighteenth Brumaire* คืองานที่วางรากฐานให้กับแนวคิดเรื่องการล้มล้างรัฐผ่านการปฏิวัติของกรรมาชีพ ในมุมมองของมาร์กซ์ การปฏิวัติที่ผ่านมามีตั้งแต่อดีตจนถึงการปฏิวัติ 1848 ต่างก็มีลักษณะเหมือนกันในแง่ที่ว่า แทนที่จะล้มรัฐ การปฏิวัติกลับทำให้รัฐเข้มแข็งมากขึ้น รวมศูนย์มากขึ้น มีกำลังในการกดขี่พลเมืองมากขึ้น และกลายเป็นเครื่องมือให้กับชนชั้นผู้ปกครองที่กุมอำนาจรัฐได้หลังจากไฟของการปฏิวัติได้มอดลงไป ตัวอย่างที่เด่นชัดคือการปฏิวัติฝรั่งเศส แทนที่จะทำลายทิ้งให้สิ้นซาก การรวมศูนย์อำนาจของรัฐไว้ที่ส่วนกลางและการสร้างกลไกรัฐขนาดใหญ่ที่ได้รับการวางรากฐานภายใต้ระบอบราชาธิปไตยในยุคศักดินากลับได้รับการส่งเสริมและพัฒนามากขึ้นกว่าเดิมหลังการปฏิวัติฝรั่งเศส และเมื่อการปฏิวัติสิ้นสุดลง อำนาจรัฐที่อยู่กระจุกตัวอยู่ที่ศูนย์กลางและระบบราชการขนาดใหญ่นี้เองที่เป็นตัวกรุยทางให้นโปเลียนคนแรกได้ใช้ประโยชน์ในการสร้างระบอบเผด็จการของตน เช่นเดียวกันกับการวิพากษ์ฝ่ายก้าวหน้าในการปฏิวัติฝรั่งเศส มาร์กซ์ไม่ลังเลในการวิจารณ์ขบวนการฝ่ายซ้ายด้วยกันเองในการปฏิวัติ 1848 แทนที่จะเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ แก่นนำการปฏิวัติในคราวนั้นยังคงมองรัฐในแบบง่าย ๆ ว่า รัฐคือเครื่องมือในการปกครองและการยึดรัฐคือเป้าหมายสูงสุดของการปฏิวัติ ด้วยเหตุที่โครงสร้างรัฐและกลไกของรัฐแทบไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงอะไรในช่วงของการปฏิวัติ รัฐฝรั่งเศสจึงมีความเข้มแข็งดังเดิมและภาวะที่วุ่นวายก็เอื้อให้กับนโปเลียนคนหลังได้ใช้อำนาจรัฐเป็นเครื่องมือในการสถาปนาระบอบเผด็จการของตน หากความผิดพลาดครั้งแรกคือโคกนาฏกรรมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ความผิดพลาดซ้ำสองในคราวนี้ดูจะเป็นเรื่องตลกร้าย เพราะไม่เพียงแต่อำนาจรวมศูนย์ของรัฐ

และกลไกของรัฐในยุคของนโปเลียนคนหลานจะยังดำรงอยู่ดังที่มันเคยเป็นในยุค
นโปเลียนคนสูง หากแต่มันดูจะมีกำลังมากขึ้น มีอิสระเป็นของตัวเองมากขึ้น และ
พร้อมที่จะปะทะกับพลังทางสังคมใด ๆ ที่ขัดขวางผลประโยชน์ของตนเอง ไม่เว้น
แม้กระทั่งชนชั้นกรรมกร

มรดกทางความคิดของงานเขียนระดับขั้นนี้

The Eighteenth Brumaire ได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม
ปี 1852 ในรูปแบบของบทความในวารสารรายเดือนภาษาเยอรมันชื่อ *Die Revolution*
[การปฏิวัติ] ซึ่งเป็นวารสารที่อยู่ภายใต้การดูแลของเพื่อนร่วมอุดมการณ์ของมาร์กซ์
ในสหรัฐอเมริกาและมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้อ่านชาวเยอรมันต่างดาวที่อาศัยอยู่ใน
มหานครนิวยอร์ก แม้ว่าจะมีความพยายามของมาร์กซ์และสหายของเขาในการ
ลักลอบเผยแพร่งานชิ้นนี้ในเยอรมนีและสวิตเซอร์แลนด์ รวมไปถึงการแปลบทความ
ให้เป็นภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ความพยายามดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จ
เนื่องจากยุโรปยังคงถูกครอบงำด้วยระบอบเผด็จการอำนาจนิยมที่เพิ่งตั้งตัวได้
หลังคลื่นกระแสการปฏิวัติ 1848 ได้เสื่อมลงไปแล้ว (Marx, 1972, p. 5) กระทั่งสื่อสิ่งพิมพ์
ของฝ่ายซ้ายในเยอรมนี ซึ่งเป็นบ้านเกิดของมาร์กซ์ ก็กล่าวถึงงานชิ้นนี้เพียงแค่ผ่าน ๆ
และไม่ได้ให้ความสนใจหรือทำการถกเถียง ตลอดช่วงทศวรรษ 1850 ถึงปลาย 1860
The Eighteenth Brumaire คืองานเขียนที่หายากและมีไม่กี่คนในยุโรปที่จะมีบทความนี้
ไว้ในครอบครอง กระทั่งมาร์กซ์เองก็ไม่คิดว่างานชิ้นนี้ของเขาจะเป็นงานระดับขั้นนี้
ที่อยู่เหนือกาลเวลา หากแต่ทำใจไว้แล้วว่า มันจะมีสถานะเป็นบทความที่มีคนอ่าน
ในวงแคบ ๆ และไม่ได้มีนัยสำคัญอะไรต่อประวัติศาสตร์และขบวนการเคลื่อนไหว
สังคมนิยม (Stark, 2021, p. 12)

อย่างไรก็ดี ในปี 1869 *The Eighteenth Brumaire* กลับได้รับการปลูกให้ฟื้นขึ้น
มาจากหลุมศพทางประวัติศาสตร์ผ่านการตีพิมพ์ในเยอรมนี สาเหตุสำคัญที่
The Eighteenth Brumaire มีโอกาสได้กลับมาโลดแล่นบนสื่อสิ่งพิมพ์อีกครั้งหลังจาก
หายไปจากพื้นที่สาธารณะมาเกือบสองทศวรรษก็เป็นเพราะกระแสสังคมนิยมที่กำลัง
พุ่งขึ้นสูงในเยอรมนี ความต้องการที่จะถอดบทเรียนจากความล้มเหลวของการปฏิวัติ 1848
และความต้องการที่จะศึกษาบทวิเคราะห์บทบาทของกรรมกรในการรุกรานให้กับ
ระบอบเผด็จการ ในปี 1883 มาร์กซ์เสียชีวิตลงอย่างสงบที่อังกฤษ และอีกเพียง
สองปีต่อมา *The Eighteenth Brumaire* ฉบับพิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่สามก็ได้รับการเผยแพร่
ในเยอรมนี โดยมีเองเกลส์เป็นผู้เขียนบทนำและกล่าวยกย่องมรดกทางความคิด
ของมาร์กซ์ที่ปรากฏในงานชิ้นนี้ (Engels, 1972)

แม้ว่า *The Eighteenth Brumaire* จะได้รับการเผยแพร่มากขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่สิบเก้า งานชิ้นนี้ยังคงได้รับการเผยแพร่แค่ในหมู่นักเคลื่อนไหวฝ่ายซ้ายในยุโรป และไม่ได้รับการยกย่องมากนักหากเทียบกับงานชิ้นอื่น ๆ ของมาร์กซ์ เนื่องจากมันถูกมองว่ามีความเป็นการเมืองสูงมากกว่าความเป็นวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะเริ่มต้นขึ้นในตอนต้นศตวรรษที่ยี่สิบ *The Eighteenth Brumaire* ได้รับการแปลเป็นภาษาหลักของยุโรป ไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศส อังกฤษ อิตาลี โปแลนด์ และรัสเซีย เท่านั้นยังไม่พอ ในช่วงที่เกิดสงครามและหลังจากสงครามสิ้นสุดลง งานชิ้นนี้กลายเป็นงานที่ได้รับการเผยแพร่ในวงกว้าง เป็นที่รู้จักกันทั่วไปมากขึ้น และได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในงานชิ้นเอกของมาร์กซ์ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะปัจจัยสำคัญสามประการที่เกิดขึ้นอย่างประจวบเหมาะในช่วงเวลานั้น ปัจจัยแรกคือ การขึ้นมาผงาดของเลนิน (Lenin) ผู้นำการปฏิวัติรัสเซียซึ่งเป็นนักอ่านงานเขียนของมาร์กซ์ตัวยงและได้รับอิทธิพลในการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องรัฐ การต่อสู้ทางชนชั้น และการปฏิวัติจาก *The Eighteenth Brumaire* ปัจจัยที่สองคือ ความล้มเหลวของขบวนการเคลื่อนไหวสังคมนิยมในการก่อการปฏิวัติในเยอรมนีช่วงปลายทศวรรษที่ 1910 และการขึ้นมานครองอำนาจของระบุมิถิใน ช่วงต้นทศวรรษที่ 1920 ความผันผวนทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเยอรมนีในช่วงนี้เองได้ทำให้เกิดความต้องการในหมู่นักฝ่ายซ้ายที่จะกลับไปอ่านงานเขียนของมาร์กซ์กันอีกครั้งหนึ่ง ปัจจัยสุดท้ายคือ กระแสการปฏิวัติสังคมนิยมในระดับโลกที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากการปฏิวัติรัสเซีย กระแสที่วุ่นวายก่อให้เกิดการเผยแพร่งานเขียนสังคมนิยมขึ้นสำคัญไปทั่วโลก โดยเฉพาะงานเขียนของมาร์กซ์ และนั่นก็ทำให้ *The Eighteenth Brumaire* ได้รับการเผยแพร่ในวงกว้างตามไปด้วย (Stark, 2021, p. 24)

แทนที่จะถูกหลงลืมและเลือนหายอย่างที่เคยเป็นในตอนทำงานได้รับการตีพิมพ์ในครั้งแรก นับตั้งแต่ทศวรรษ 1930 เป็นต้นมา *The Eighteenth Brumaire* ยังคงได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ในวงกว้างมาโดยตลอด ที่สำคัญก็คือ นี่คือนงานเขียนที่ได้รับการยกย่องเป็นอย่างสูงในหมู่นักศึกษางานเขียนของมาร์กซ์ ในมุมมองของบ็อบ เจสซอบ (Bob Jessop) และพอล เวเธอร์ลีย์ (Paul Wetherly) *The Eighteenth Brumaire* คือนงานที่แสดงให้เห็นว่ามาร์กซ์ให้ความสนใจในประเด็นเรื่องรัฐและมันยังก่อให้เกิดข้อถกเถียงที่ว่า ตกลงแล้วมาร์กซ์มองว่ารัฐเป็นเพียงแค่เครื่องมือของชนชั้นผู้ปกครองหรือรัฐสามารถมีอิสระเหนืออิทธิพลของชนชั้นในสังคมกันแน่ (Jessop, 2002, p. 181; Wetherly, 2002, p. 195) ปีเตอร์ เฮย์ส (Peter Hayes) ชื่นชมความโดดเด่นของงานเขียนชิ้นนี้ เนื่องจากมันได้นำเสนอการวิเคราะห์ชนชั้น

ของมาร์กซ์ที่มักไปกว่ากรรมพีและกรรมาชีพ อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่ามาร์กซ์ตระหนักดีถึงความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มก้อนทางสังคมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของชนชั้นหนึ่ง ๆ (Hayes, 1993, p. 100) เช่นเดียวกัน แซม สตาร์ค (Sam Stark) สรรเสริญงานเขียนชิ้นนี้ว่านำเสนอมาร์กซ์ในมุมที่แตกต่างออกไปจากความเข้าใจโดยทั่วไป แทนที่จะเป็นแค่นักเศรษฐศาสตร์ดังที่สะท้อนผ่านงานเขียนชิ้นอื่น ๆ มาร์กซ์ใน *The Eighteenth Brumaire* คือนักรัฐศาสตร์หรือนักทฤษฎีการเมืองที่มีความเข้าใจและทำการวิพากษ์ปัญหาทางการเมืองได้อย่างเฉียบแหลม (Stark, 2021, p. 381) ในมุมมองของ เจ. ซี. มายเออร์ (J. C. Myers) *The Eighteenth Brumaire* ยังมีความโดดเด่นมากไปกว่านั้น เนื่องจากมันได้สะท้อนให้เห็นว่า มาร์กซ์ไม่ได้มองประวัติศาสตร์ในฐานะกงล้อที่จะต้องเคลื่อนไปข้างหน้าหรือบันไดที่มนุษย์จะต้องเหยียบขึ้นขั้นต่อไปอยู่ตลอดเวลา อันที่จริงแล้ว มาร์กซ์ตระหนักดีว่าประวัติศาสตร์อาจมีช่วงเวลาที่สังคมจะหยุดชะงัก ก้าวถอยหลัง หรือก้าวลงจากขั้นที่สูงกว่า (Myers, 2003, p. 14)

แม้ว่า *The Eighteenth Brumaire* จะได้รับการยกย่องเป็นอย่างสูงดังที่กล่าวมาใช่วางานชิ้นนี้จะไร้ซึ่งเสียงวิพากษ์วิจารณ์ กล่าวให้ชัดกว่านั้น ในสายตาของคนที่ไม่ได้สนใจใฝ่ศึกษางานเขียนของมาร์กซ์ *The Eighteenth Brumaire* ดูจะไม่มีควมน่าสนใจแต่อย่างใด เนื่องจากมันเป็นงานที่ศึกษาเหตุการณ์การเมืองของฝรั่งเศสในอดีตเต็มไปด้วยตัวละครทางประวัติศาสตร์ที่แทบไม่เป็นที่รู้จักกันอีกต่อไป และล้าสมัยไปแล้วหากจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การเมืองในปัจจุบัน (Carver, 2003, p. 5) ไม่เพียงเท่านั้น *The Eighteenth Brumaire* มักจะถูกโจมตีว่าเป็นงานที่ไม่ได้มาตรฐานตามหลักของการบันทึกประวัติศาสตร์ ไม่มีความเป็นกลางทางวิชาการ และเลือกข้างทางการเมือง (Tomba, 2013, pp. 26–27) เท่านั้นยังไม่พอ งานเขียนชิ้นนี้ยังนำเสนอระบอบโบนาปาร์ตในแง่ลบจนเกินจริง ละเลยพัฒนาการที่เป็นเชิงบวกของประชาธิปไตยแบบกรรมพี และมองข้ามบทบาทของกรรมาชีพที่เป็นฐานเสียงของโบนาปาร์ตและมีส่วนในการสนับสนุนระบอบเผด็จการของเขา (Jones, 2017, p. 336; Price, 2022, p. 152)

อย่างไรก็ดี ข้อวิจารณ์ที่มีต่อ *The Eighteenth Brumaire* ดังที่กล่าวมาดูจะขาดน้ำหนักไปในทันที หากเราพิจารณาไปที่งานเขียนชิ้นนี้ในฐานะงานเขียนทางการเมืองดังที่มัสซิมิลิอโน ทอมบา (Massimiliano Tomba) ได้ย้ำเตือนไว้ แทนที่จะเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์อย่างทื่อ ๆ และไม่มีเป้าหมาย ผู้อ่านจำต้องตระหนักให้ดีกว่าสิ่งที่มาร์กซ์ต้องการในการเขียนงานชิ้นนี้คือการตีความประวัติศาสตร์เสียใหม่เพื่อ

หวังผลทางการเมือง นั่นคือ การปฏิวัติสังคมนิยมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยเหตุนี้ ค่านิยมของนักประวัติศาสตร์ยุคปัจจุบันที่มักจะอ้างว่าตนเองมีความเป็นกลางทางการเมือง ศึกษาประวัติศาสตร์โดยไร้ซึ่งอคติส่วนตัว และมีความเป็นวิชาการสูง จึงเป็นมาตรฐานที่ใช้ไม่ได้กับมาร์กซ์ ในทางตรงกันข้าม มาร์กซ์ไม่เคยกระมิดกระเมี้ยนในการแสดงออกว่าเขาเลือกข้างทางการเมืองอย่างชัดเจนและพร้อมที่จะเอาเหตุการณ์ประวัติศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง (Tomba, 2013, pp. 26–27)

สตาร์คให้ความเห็นไปในทางเดียวกันว่า *The Eighteenth Brumaire* คืองานเขียนที่มีเป้าประสงค์ทางการเมือง แทนที่จะเป็นการโจมตีฝรั่งเศสในฐานะประเทศที่ชนชั้นกรรมาชีพล้มเหลวในการปฏิวัติและมหาชนมีจิตสำนึกทางการเมืองที่ผิดพลาดในการสนับสนุนระบอบเผด็จการ มาร์กซ์เขียนงานชิ้นนี้ขึ้นมาด้วยความหวังที่ยังไม่เสื่อมคลายว่า ฝรั่งเศสจะยังคงเป็นศูนย์กลางสำคัญในการปฏิวัติครั้งใหญ่ที่กำลังจะมาถึงและกรรมาชีพฝรั่งเศสจะยังคงเป็นแนวทางในการปลุกเร้าให้กระแสการปฏิวัติกลับมาพุ่งสูงและถาโถมไปทั่วยุโรป ด้วยความหวังเช่นนี้ *The Eighteenth Brumaire* จึงถูกเขียนขึ้นมาเพื่อตอบทบทเรียนจากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการปฏิวัติ 1848 และนำบทเรียนนี้ไปช่วยในการขับเคลื่อนขบวนการเคลื่อนไหวสังคมนิยมในวันข้างหน้า (Stark, 2021, p. 6)

เช่นเดียวกัน ข้อครหาที่ว่า *The Eighteenth Brumaire* เป็นงานที่ล้าสมัยไปแล้ว ก็ดูจะเป็นข้อวิจารณ์ที่ไม่เป็นธรรมเช่นกัน หากเราพิจารณาไปที่บทเรียนหลายประการที่มาร์กซ์ได้ให้ไว้ในงานชิ้นนี้และยังเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์การเมืองร่วมสมัย ประการแรก *The Eighteenth Brumaire* ให้แนวทางที่สำคัญในการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ แทนที่จะหลงทางไปกับความพลิกผัน ความวุ่นวาย และความย้อนแย้งที่ปรากฏในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ หรือหมกหมุ่นไปกับบทบาทของตัวละครทางการเมืองที่เป็นปัจเจกบุคคลตามแนวคิด “มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่” (great man theory) มาร์กซ์ชักชวนให้ผู้อ่านมองให้ลึกลงไปในโครงสร้างสังคมที่เป็นต้นกำเนิดเหตุการณ์ประวัติศาสตร์นั้น ๆ ให้ความสนใจไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นต่าง ๆ และวิเคราะห์ว่าความสัมพันธ์ที่วุ่นวายได้รับอิทธิพลจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของแต่ละชนชั้นอย่างไร (“Marx does,” 2020) ในโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายทางการเมืองและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่พลิกผันจนยากที่จะจับต้นชนปลายได้ถูกแนวทางที่ว่านี้เป็นเครื่องนำทางชั้นดีให้กับเราในการเข้าใจอดีตและเชื่อมโยงกับปัจจุบันได้มากขึ้น

ประการที่สอง *The Eighteenth Brumaire* ให้บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นกรรมกรกับระบอบประชาธิปไตยที่ยังคงสามารถนำมาอธิบายปัญหาการเมืองร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี ดังที่เฮร์เบิร์ต มาร์คูเซอ (Herbert Marcuse) ได้ให้ความเห็นไว้ งานเขียนชิ้นนี้ของมาร์กซ์ดูจะมีพลังในการอธิบายพลวัตของกรรมพินับตั้งแต่ช่วงกลางศตวรรษที่ยี่สิบเป็นต้นมาได้ดีกว่ากรรมพินในกลางศตวรรษที่ยี่สิบเก้าด้วยซ้ำไป ในยุคสมัยที่ทุนนิยมเติบโตอย่างเต็มที่นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา กรรมพินแทบไม่เหลือคราบของชนชั้นนักปฏิวัติอีกต่อไป หากแต่เป็นชนชั้นที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยม และกระทั่งอุดมการณ์ประชาธิปไตยเองก็ไม่ได้ถูกปกป้องอย่างแท้จริงโดยชนชั้นนี้ ไม่เพียงเท่านั้น มาร์กซ์ยังทำนายได้ถูกต้องถึงพลวัตของสังคมกรรมพินที่มักจะเริ่มต้นด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่เปิดโอกาสให้ตัวแทนประชาชนจากทุกชนชั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่เมื่อเกิดความวุ่นวายและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองหรือเกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมครั้งใหญ่โดยชนชั้นล่าง กรรมพินก็มักจะหันหลังให้กับระบอบรัฐสภา พร้อมทั้งจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของชนชั้นล่าง หันไปเรียกหาผู้นำที่มีบารมีให้มาช่วยแก้วิกฤต และยอมแม้กระทั่งสละทิ้งหลักการประชาธิปไตย เพื่อแลกกับความมั่นคง การปกป้องทรัพย์สินส่วนบุคคล และความต่อเนื่องของการสะสมทุน (Marcuse, 1969, p. 55) นี่คือการเรียนที่มาร์กซ์ได้ให้ไว้และเป็นบทเรียนที่สามารถช่วยให้เราทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่น่ากังวลในโลกยุคปัจจุบัน นั่นคือ การเสื่อมถอยลงของระบอบประชาธิปไตยทั่วโลก ทศนคติที่มีลักษณะอนุรักษ์นิยมมากขึ้นของชนชั้นกลางในเมือง มหาชนฝ่ายขวาที่โหยหาผู้นำทางการเมืองที่เข้มแข็ง นโยบายประชานิยมที่ถูกนำมาใช้อย่างพร่ำเพรื่อในการเลือกตั้ง และการขึ้นมาผงาดของระบอบเผด็จการอำนาจนิยม

ประการสุดท้าย *The Eighteenth Brumaire* ให้บทเรียนอันล้ำค่าแก่ขบวนการต่อสู้ของฝ่ายซ้าย ดังที่มาร์กซ์ตีแผ่ให้เห็นความผิดพลาดของขบวนการเคลื่อนไหวของกรรมาชีพในการปฏิวัติ 1848 พวกเขาเชื่อกันว่าระบอบรัฐสภาที่มีตัวแทนมาจากการเลือกตั้งคือพื้นที่ที่จะสะท้อนความต้องการของกรรมาชีพ การได้รับสิทธิในการเลือกตั้งทั่วไปคือการรับรองว่ากรรมาชีพจะมีสถานะเท่ากับชนชั้นอื่น ๆ ในสังคม และการประท้วงบนท้องถนนคือยุทธศาสตร์ที่เพียงพอแล้วในการปฏิวัติล้มระบบทุนนิยม ความเชื่อที่ว่านี้ได้รับการพิสูจน์ว่าผิดพลาดอย่างชัดเจนเมื่อระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่ถูกสถาปนาขึ้นหลังการปฏิวัติค่อย ๆ หดพลั้งลง ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิวัติถูกล้อมปราบครั้งใหญ่ กรรมาชีพถูกพรากสิทธิทางการเมือง และระบอบเผด็จการอำนาจนิยมได้ขึ้นมาครองอำนาจในที่สุด นี่คือ

บทเรียนสำคัญสำหรับฝ่ายซ้ายในปัจจุบัน แทนที่จะพึงพอใจกับชัยชนะเพียงแค่ว่าชั่วคราวจากการลุกฮือของมวลชนหรือจากคะแนนเสียงท่วมท้นที่มาจากคูหาเลือกตั้ง ฝ่ายซ้ายจะต้องขับเคลื่อนขบวนการมวลชนต่อไปอย่างไม่หยุดพัก トラバได้ทิ้งคมที่มีความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริงยังไม่เกิดขึ้น นี่คือนวนคิด “การปฏิวัติที่ยืนยง” (permanent revolution) ที่มาร์กซ์ได้หว่านเมล็ดพันธุ์ทางความคิดไว้ให้กับคนรุ่นหลัง (Illingworth, 2021) ไม่เพียงเท่านั้น ความผิดพลาดที่สำคัญของขบวนการต่อสู้ของกรรมาชีพในการปฏิวัติ 1848 ก็คือการขาดการจัดตั้งที่เข้มแข็ง ขาดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ขาดการสร้างพันธมิตรทางการเมืองกับชนชั้นล่างอื่น ๆ และขาดการนำของพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของกรรมาชีพอย่างแท้จริง ด้วยความอ่อนด้อยของยุทธศาสตร์การต่อสู้เช่นนี้ มาร์กซ์จึงมองว่ามันไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจแต่อย่างใด ที่กรรมาชีพจะพ่ายแพ้ให้กับกระฎุมพีซึ่งมีความเข้มแข็งกว่า มีรัฐศอยหนุนหลัง และมีพันธมิตรทางชนชั้นที่หลากหลาย (Sakellariopoulos, 2020, p. 58) ความผิดพลาดเหล่านี้คือบทเรียนราคาแพงที่มาร์กซ์ต้องการย้ำเตือนกับผู้อ่านที่ต้องการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิวัติล้มระบบทุนนิยม และมันคือบทเรียนอันล้ำค่าต่อฝ่ายซ้ายในยุคปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในการแสวงหายุทธศาสตร์การต่อสู้ที่ชัดเจน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเข้มแข็งพอที่จะต่อกรกับนายทุนยักษ์ใหญ่ บรรษัทข้ามชาติ และอำนาจของรัฐ

บทส่งท้าย

The Eighteenth Brumaire ยังคงได้รับการยกย่องเสมอมาว่า เป็นหนึ่งในงานเขียนชิ้นสำคัญที่สุด ทรงอิทธิพลที่สุด และมีสีสันมากที่สุดของมาร์กซ์ สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาแนวคิดของมาร์กซ์ในเรื่องประวัติศาสตร์ ชนชั้นทางสังคม และการเมือง นี่คืองานที่ไม่ควรพลาดด้วยประการทั้งปวง *The Eighteenth Brumaire* ทำทลายความเข้าใจโดยทั่วไปในเรื่องของการตีความประวัติศาสตร์ พัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม การดำรงอยู่ของรัฐ อำนาจอรัฐ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม ที่สำคัญไม่แพ้กัน *The Eighteenth Brumaire* ยังทำทลายความเข้าใจโดยทั่วไปเกี่ยวกับทฤษฎีของมาร์กซ์ เนื่องจากงานเขียนชิ้นนี้ให้มุมมอง แนวคิด และตัวอย่างรูปธรรมจากเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เติมเต็มช่องว่างที่มีในทฤษฎีของมาร์กซ์ แต่ในขณะเดียวกันก็ดูจะแตกต่างไปจากสิ่งที่มาร์กซ์ได้นำเสนอไว้อย่างเป็นนามธรรมในงานเขียนสำคัญชิ้นอื่น ๆ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องพัฒนาการของประวัติศาสตร์ การต่อสู้ทางชนชั้นในสังคมทุนนิยม และบทบาทของรัฐในฐานะเครื่องมือของชนชั้นกระฎุมพีในการปกครองรัฐ

The Eighteenth Brumaire ยังโดดเด่นเป็นอย่างยิ่งในการนำเสนอมาร์กซ์ในมุมที่แตกต่างออกไปจากภาพลักษณ์เดิม ๆ ที่มักจะได้รับการผลิตซ้ำเมื่อใดก็ตามที่มีการกล่าวถึงเขา แทนที่จะเป็นนักปรัชญาที่สนใจแต่แนวคิดที่เป็นอุดมคติและเป็นนามธรรม หรือนักเศรษฐศาสตร์ที่สนใจเพียงแค่การผลิต การลงทุน และการค้าในงานเขียนชิ้นนี้ มาร์กซ์แสดงความสามารถของเขาอย่างเต็มที่ในฐานะนักทฤษฎีการเมืองและทำการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางรัฐศาสตร์ที่ยังคงทรงพลังในการวิเคราะห์การเมืองในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง การเมืองแบบประชานิยม ความเสื่อมถอยของระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา การแสวงหาความชอบธรรมของผู้เผด็จการโดยอาศัยการสนับสนุนของมหาชน การแทรกแซงทางการเมืองและการทำรัฐประหารของกองทัพ และความพยายามของรัฐในการปราบปรามและเสรีภาพไปจากพลเมืองส่วนใหญ่

ไม่เพียงเท่านั้น แทนที่จะเป็นนักคิดที่ยึดมั่นถึมมั่นในกฎอันแข็งทื่อและตายตัว ยกให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดทุกอย่างในสังคม และยกย่องบูชาขบวนการเคลื่อนไหวของกรรมาชีพในฐานะพลังของการปฏิวัติจนไม่ลืมหูลืมตา *The Eighteenth Brumaire* แสดงให้เห็นถึงมาร์กซ์ในฐานะนักคิดที่ตระหนักดีถึงความพลิกผันของประวัติศาสตร์และความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ทางการเมืองภาวะจำเพาะที่การเมือง ชนชั้นทางสังคม และวัฒนธรรม ขึ้นมาแสดงบทบาทอันเป็นอิสระและมีอำนาจเหนือระบบเศรษฐกิจ รวมไปถึงความพ่ายแพ้และความผิดพลาดในทางประวัติศาสตร์ของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปลดปล่อยกรรมาชีพ ด้วยเหตุนี้สำหรับผู้อ่านยุคปัจจุบัน หากจะมีงานชิ้นใดของมาร์กซ์ที่คู่ควรแก่การหยิบขึ้นมาจากชั้นหนังสือเพื่อทำความเข้าใจความคิดของเขา นี่ไม่เพียงแต่เป็นหนึ่งในงานชิ้นสำคัญอย่างไม่ต้องสงสัย หากแต่ยังเป็นงานที่ทรงพลังจนยากจะวางลงเสียด้วย

ที่สำคัญไม่แพ้กัน *The Eighteenth Brumaire* ได้ให้ข้อมูลการสำคัญต่อการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมสมัยในยุคของเรา แทนที่จะหลงทางไปกับความสับสนวุ่นวายของเหตุการณ์ทางการเมืองที่พลิกผัน มาร์กซ์ให้เข็มทิศในการวิเคราะห์วิกฤตการเมืองด้วยการให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ พัฒนาการของประวัติศาสตร์ และความขัดแย้งทางชนชั้น แทนที่จะนำเสนอระบอบประชาธิปไตยตามแบบฉบับของชนชั้นกระฎุมพีในแบบที่เป็นอุดมคติและสวยงามจนเกินจริง มาร์กซ์ฉายภาพความเปราะบางและไม่มีเสถียรภาพของระบอบดังกล่าวเมื่อต้องเผชิญหน้ากับโจททย์ที่ทำทลาย เช่น การขึ้นมาผงาดของนักการเมืองที่ขายนโยบายประชานิยม การโยกหาผู้นำที่เข้มแข็งและเด็ดขาดในยามที่บ้านเมืองเกิด

วิกฤตการณ์ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของชนชั้นกลางที่ไปในทางที่เป็นอนุรักษ์นิยมมากขึ้นเมื่อต้องเผชิญหน้ากับข้อเรียกร้องทางการเมืองของชนชั้นล่าง และแทนที่จะพึงพอใจกับการลุกฮือขึ้นล้มระบอบการเมืองที่เป็นเผด็จการ ชัยชนะในคูหาเลือกตั้ง และการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา บทประพันธ์ระดับขึ้นหิ้งของมาร์กซ์ชิ้นนี้ได้ย้ำเตือนนักเคลื่อนไหวทางการเมืองในยุคปัจจุบันว่า トラบใดที่สังคมยังมีความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรม และเต็มไปด้วยการกดขี่ขูดรีด การปลดแอกมนุษยชาติจะต้องไม่ยุติลงเพียงแค่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หากแต่มันจะต้องได้รับการขับเคลื่อนไปให้ถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมอย่างรอบด้าน ถอนรากถอนโคน และไม่หยุดยั้ง

References

- Carver, T. (2003). Marx's Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte—Eliding 150 years. *Strategies*, 16(1), 5–11.
- Cowling, M., & Martin, J. (2002). Introduction. In M. Cowling & J. Martin (Eds.), *Marx's Eighteenth Brumaire: (Post)modern interpretations* (pp. 1–18). London: Pluto Press.
- Engels, F. (1972). Preface to the third German edition. In *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*, by K. Marx (pp. 8–9). Moscow: Progress Publishers.
- Eoseewong, N. (2018, April 2). Ochao lao cham-uat (in Thai). [Ochao tells a farce]. *Matichon Online*. Retrieved February 27, 2024, from https://www.matichon.co.th/columnists/news_898562
- Hayes, P. (1993). Marx's analysis of the French class structure. *Theory and Society*, 22(1), 99–123.
- Jessop, B. (2002). The political scene and the politics of representation: Periodizing class struggle and the state in the Eighteenth Brumaire. In M. Cowling & J. Martin (Eds.), *Marx's Eighteenth Brumaire: (Post)modern interpretations* (pp. 179–194). London: Pluto Press.
- Jones, G. S. (2017). *Karl Marx: Greatness and illusion*. London: Penguin.
- Illingworth, J. (2021). The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte. *International Socialist Review*, 74. Retrieved from <https://isreview.org/issue/74/eighteenth-brumaire-louis-bonaparte/index.html>

- Macuse, H. (1969). Epilogue to the new German edition of Marx's 18th Brumaire of Louis Bonaparte. *Radical America*, 3(4), 55–59.
- Marx does historical materialism: The 18th Brumaire of Louis Bonaparte. (2020, November 21). Retrieved February 18, 2024, from <https://redletterspp.com/blogs/news/marx-and-the-18th-brumaire>
- Marx, K. (1972). Preface to the second edition. In *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*, by K. Marx (pp. 5–7). Moscow: Progress Publishers.
- Marx, K. (1977a). Preface to a critique of political economy. In D. McLellan (Ed.), *Karl Marx: Selected writings* (pp. 388–391). Oxford: Oxford University Press.
- Marx, K. (1977b). The class struggle in France. In D. McLellan (Ed.), *Karl Marx: Selected writings* (pp. 286–297). Oxford: Oxford University Press.
- Marx, K. (1977c). The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte. In D. McLellan (Ed.), *Karl Marx: Selected writings* (pp. 300–325). Oxford: Oxford University Press.
- Marx, K. & Engels, F. (1977). The communist manifesto. In D. McLellan (Ed.), *Karl Marx: Selected writings* (pp. 245–272). Oxford: Oxford University Press.
- McLellan, D. (1973). *Karl Marx: His life and thought*. New York: Harper & Row.
- Myers, J. C. (2003). From stage-ist theories to a theory of the stage: The concept of ideology in Marx's Eighteenth Brumaire. *Strategies*, 16(1), 13–21.
- 1848 French presidential election. (2023). Retrieved February 24, 2024, from https://en.wikipedia.org/wiki/1848_French_presidential_election
- 1851 French constitutional referendum. (2023). Retrieved February 16, 2024, from https://en.wikipedia.org/wiki/1851_French_constitutional_referendum
- Price, R. (2002). Louis–Napoleon Bonaparte: ‘Hero’ or ‘grotesque mediocrity’?” In M. Cowling & J. Martin (Eds.), *Marx's Eighteenth Brumaire: (Post) modern interpretations* (pp. 145–162). London: Pluto Press.
- Saengkanokkul, P. (2021, September 29). 18 Brumaire/2 thanwakhom 1851 lae 19 kanya 49/22 phruetsapha 57 (in Thai). [18th Brumaire/2 December 1851 and 19 September 2006/22 May 2014]. Retrieved February 27, 2024, from <https://progressivemovement.in.th/article/5533/>

- Sakellariopoulos, S. (2020). Rereading the 18th Brumaire of Louis Bonaparte: The phenomenon of Bonapartism as a capitalist state without popular representation. *Journal of Marxism and Interdisciplinary Inquiry*, 11(1), 34–47.
- Sperber, J. (2014). *Karl Marx: A Nineteenth-century life*. New York: Liveright.
- Stark, S. (2021). *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte in the United States, Germany, and France, 1852–1932* (Doctoral dissertation). Philadelphia: University of Pennsylvania.
- Tejapira, K. (2016). The irony of democratization and the decline of royal hegemony in Thailand. *Southeast Asian Studies*, 5(2), 219–237.
- Tomba, M. (2013). Marx as the historical materialist: Re-reading the Eighteenth Brumaire. *Historical Materialism*, 21(2), 21–46.
- Webb, D. (2002). Here content transcends phrase: The Eighteenth Brumaire as the key to understanding Marx's critique of utopian socialism. In M. Cowling & J. Martin (Eds.), *Marx's Eighteenth Brumaire: (Post)modern interpretations* (pp. 243–257). London: Pluto Press.
- Wetherly, P. (2002). Making sense of the 'relative autonomy' of the state. In M. Cowling & J. Martin (Eds.), *Marx's Eighteenth Brumaire: (Post)modern interpretations* (pp. 195–208). London: Pluto Press.